

Masteroppgave

Tittel på oppgaven

Hvilket syn har kristne ungdommer på kristne videregående skoler på ulike samlivsformer

Av

Tor Arne Brådland

Masteroppgaven er gjennomført som et ledd i utdanningen ved Universitetet i Agder og er godkjent som sådan. Denne godkjenningen innebærer ikke at universitetet inntår for de metoder som er anvendt og de konklusjoner som er trukket.

Veileder: Pål Steinar Repstad

Universitetet i Agder, Kristiansand

Dato

13.november 2007

KRISTNE UNGDOMMERS SYN PÅ ULIKE SAMLIVSFORMER

INNHold

1.0 Forord.....	5
2.0 Problemstilling.....	6
2.1 Problemstilling	6
2.2 Bakgrunn for problemstillingen	7
3.0 Vitenskapsteoretisk plassering.....	9
3.1 Vitenskapsteoretisk plassering	9
3.2 Positivismen	10
4.0 Teoretisk rammeverk.....	12
4.1 Ungdomskulturen i Norge	12
4.2 Krefter som påvirker konservative bevegelser	17
5.0 Metode.....	20
5.1 Metode.....	20
5.2 Intervjuene.....	22
5.3 Forskningsetiske vurderinger	23
6.0 Analyser.....	25
6.1 Analyse av informantenes syn på tradisjonelt ekteskap	25
6.1.1 Den kvantitative undersøkelsen.....	25
6.1.2 Den kvalitative undersøkelsen.....	25
6.1.3 Generelt syn på ekteskapet.....	26
6.1.4 Synet på kjærlighet.....	28
6.1.5 Synet på skilsmisse	28
6.1.6 Synet på kirkelig og borgerlig vigsel.....	29
6.1.7 Ekteskap i forandring	31
6.1.8 Ønske om å inngå ekteskap	32
6.1.9 Oppsummering	32
6.2 Analyse av informantenes syn på samboerskap	33
6.2.1 Den kvantitative undersøkelsen.....	33
6.2.2 Kjønnforskjeller og syn på samboerskap.....	34
6.2.3 Aldersforskjeller og syn på samboerskap.....	34
6.2.4 Menighetstilhørighet og syn på samboerskap.....	35
6.2.5 Kirkegang og syn på samboerskap.....	37
6.2.6 Bibelstudie og syn på samboerskap	38
6.2.7 Oppsummering	39
6.2.8 Den kvalitative undersøkelsen.....	40
6.2.9 Gruppen som stiller seg negative til samboerskap.....	41
6.2.10 Ser positive sider ved samboerskap, men er mot	45
6.2.11 Gruppen som stiller seg positive til samboerskap.....	46
6.2.12 Drøfting	50
6.3 Analysen av informantenes syn på homofilt partnerskap	51
6.3.1 Den kvantitative undersøkelsen.....	51
6.3.2 Den kvalitative undersøkelsen.....	57
6.3.3 Drøfting	63
6.4 Analysen av ungdoms syn på seriemonogami	66
6.4.1 Den kvantitative undersøkelsen.....	66
6.4.2 Drøfting	70
6.4.3 Den kvalitative undersøkelsen.....	71

6.4.4 Drøfting	74
6.5 Analysen av ungdoms syn på arrangert ekteskap.....	75
6.5.1 Den kvantitative undersøkelsen.....	75
6.5.2 Den kvalitative undersøkelsen.....	75
6.5.3 Drøfting	78
6.6 Analyse av ungdoms syn på å leve enslig	78
6.6.1 Den kvantitative undersøkelsen.....	79
6.6.2 Den kvalitative undersøkelsen.....	79
6.7 Analyse av informantenes oppfattelse av krysspress	82
6.8 Analyse av informantenes begrunnelser for sine meninger	85
6.8.1 Tradisjonelt ekteskap.....	85
6.8.2 Samboerskap	88
6.8.3 Partnerskap	89
6.8.4 Seriemonogami.....	90
6.8.5 Arrangert ekteskap	91
6.8.6 Leve enslig.....	92
6.8.7 Sammendrag.....	93
7.0 Typiske trekk ved informantgruppene	94
8.0. Konklusjon.....	97
8.1 Oppsummering	97
9.0 Bibliografi	102
10.0 Vedlegg	103
10.1 Vedlegg 1	103
10.2 Vedlegg 2	107

1.0 Forord

Det er en stor glede å kunne avslutte denne lange oppgaven. Den er neppe større i volum enn en normal masteroppgave, men det tok lang tid før jeg fikk den ferdig.

Oppgaven ble startet på NLA i Bergen i år 2000, men først da jeg fikk lov å fullføre den på HiA, i dag UiA, ble det mer fart på jobbingen.

Jeg vil rette en stor takk til veilederen min, Pål Repstad, som har gitt mye veiledning i både innhold, struktur og metode. Uten hans hjelp hadde ikke denne oppgaven blitt til.

Jeg vil også rette en stor takk til Rita og Svein Arne Brådland som har gitt meg mye hjelp med bruk av PC til behandling av innsamlet data og strukturering av oppgaven.

Jeg vil også rette en stor takk til min kone, Connie, som har vist stor tålmodighet og til tider har vært nødt til å gi meg et spark bak for å komme videre.

Det har vært interessant å jobbe med denne oppgaven selv om det har vært en langtekkelig prosess. Det er motiverende å sette seg inn i et tema som man opplever interessant.

Det er med glede jeg leverer oppgaven.

Grimstad 13. november 2007

Tor Arne Brådland

2.0 Problemstilling

2.1 Problemstilling

Det har vært en lang prosess å komme fram til en konkret og avgrenset problemstilling. Først var tanken å undersøke informantenes andaktsliv og sammenligne dette med deres syn på ulike samlivsformer. Senere har jeg forandret en del på denne problemstillingen. Jeg har endt opp med at i denne oppgaven ønsker jeg å konsentrere meg om kristne ungdommers syn på ulike samlivsformer. Informantene er ungdommer mellom 16 og 20 år. Problemstillingen er:

Hvilket syn har kristne ungdommer ved kristne videregående skoler på ulike samlivsformer.

Oppgaven omfatter både en kvantitativ spørreundersøkelse og åtte kvalitative intervjuer.

Den kvantitative spørreundersøkelsen tar for seg informantenes alder, kjønn, organisasjonstilhørighet og syn på 6 forskjellige samlivsformer (tradisjonelt ekteskap, samboerskap, partnerskap, seriemonogami, arrangert ekteskap og å leve enslig).

Undersøkelsen belyser i hvor stor grad ungdom *aksepterer*, *ikke aksepterer* eller er *usikre* når det gjelder de 6 ulike samlivsformene.

Ut fra de opplysningene den kvantitative undersøkelsen gir er det relevant å finne ut om det er forskjeller mellom kjønnene når det gjelder syn på samlivsformer. Videre vil det være mulig å finne sammenhenger mellom alder og forskjeller i syn på samliv. Det er også mulig å undersøke om organisasjonstilhørighet kan ha noe å si for synet på samlivsformer.

I tillegg til den kvantitative undersøkelsen har jeg utført åtte intervjuer med ungdommer fra 15 til 20 år. Her er hensikten å undersøke hvordan ungdom tenker om samlivsformer. Til slutt vil jeg undersøke om det kan trekkes noen paralleller mellom den kvalitative og kvantitative undersøkelsen.

I tillegg vil jeg prøve å trekke paralleller mellom de resultatene undersøkelsene gir og noen tidligere skrevne tekster om ungdom og etikk.

2.2 Bakgrunn for problemstillingen

Grunnen til at jeg velger å forske på samlivsformer er at dette temaet har vært svært diskutert i mange tiår, og debatten har vært svært ”het” noen ganger. Temaene har forandret seg. Etter andre verdenskrig var det først skilsmisse og gjengifte som ble diskutert, deretter fulgte debatten om samboerskap eller det papirløse ekteskapet. Denne debatten ble videre avløst av ”partnerskapsdebatten” som har vært mest omdiskutert de senere år.

Dette temaet oppfatter jeg som interessant fordi jeg jobber som lærer på en kristen videregående skole, og selv kommer fra et miljø som i store trekk oppfatter både samboerskap og partnerskap som noe uetisk. Dette har inspirert meg til å undersøke nærmere hvordan unge kristne ser på ulike samlivsformer.

Det er også interessant å forske på akkurat dette miljøet. Kristne ungdommer på kristne skoler er neppe representative for kristen ungdom generelt. Det vil være naturlig å anta at dette miljøet er nokså konservativt i samlivsetiske spørsmål. En stor del av ungdommene kommer fra hjem med konservative holdninger samtidig som de velger å gå på en skole med forholdsvis konservative holdninger. Man må da anta at disse ungdommene er mer konservative enn vanlig kristen ungdom. Noe av det interessante i denne oppgaven er å se i hvor stor grad liberale holdninger har gjennomslagskraft i dette miljøet.

Kanskje oppgaven kan være til hjelp for hvordan man i kristen sammenheng kan kommunisere med ungdommer på akkurat dette feltet. På en kristen skole hender det ofte at man får spørsmål fra ungdommene om blant annet samlivsformer. Da er det en fordel å vite noe om hvordan ungdommene tenker og hva slags påvirkning de er utsatt for. Akkurat dette vil denne oppgaven gi noen svar på.

Tendensen til et åpnere syn på alternative samlivsformer ser ut til å være økende både innenfor og utenfor kirken.

2.3 Videre gang i undersøkelsen

Videre i denne undersøkelsen vil jeg først plassere oppgaven vitenskapsteoretisk. Deretter kommer teorikapitlet og teoretisk rammeverk. Så vil jeg greie ut om metoden, før analysen av de innsamlede data presenteres. Til slutt kommer en konklusjon etterfulgt av oversikten over skriftlige kilder som er brukt i oppgaven. Spørreskjemaet til den kvantitative undersøkelsen og intervjuguiden til den kvalitative undersøkelsen ligger vedlagt.

3.0 Vitenskapsteoretisk plassering

3.1 Vitenskapsteoretisk plassering

Kristendomskunnskap er flerfaglig så det er nødvendig å presisere oppgavens plassering litt mer nøyaktig. Oppgaven tar utgangspunkt i samfunnsforhold, og metoden som ligger til grunn er samfunnsvitenskaplig. Hensikten med undersøkelsen er å prøve å forstå kristne ungdommers syn på samlivsformer i lys av deres posisjon i samfunnet. Ut fra dette vil denne oppgaven være sosiologisk.

Oppgaven er deskriptiv. Tanken er å la undersøkelsene gi et bilde av hvordan ungdom tenker og reflekterer rundt ulike samlivsformer. Hensikten med oppgaven er ikke å være verken kritisk eller normativ, men rent deskriptiv, der jeg må forstå hvordan ungdommen tenker om samliv.

Det er naturlig at oppgaven krever en viss forståelse og fortolkning av de svarene informantene gir. Det er da nærliggende å tolke materialet ut fra egne fordommer. Jeg jobber i NLM og er preget av en relativt konservativ bibelforståelse. Dette må jeg være oppmerksom på. Det er vanskelig å "hoppe ut av" egen virkelighetsoppfatning og være så objektiv som overhodet mulig.

Carl – Henric Grenholm tar opp dette temaet i sin bok *At forstå religion* i kapittel 6. Her tar han opp hvor nær sannheten man kan komme når man skal beskrive virkeligheten. Kan man i det hele tatt komme til den fulle virkelighet? Immanuel Kant hevdet at det er umulig å komme til den fulle sannhet *i seg*. Den menneskelige bevisstheten vil fungere som et filter.

Når jeg skal til å analysere de kvalitative intervjuene må jeg for det første ta et utvalg av informantenes utsagn, for det andre må utsagnene tolkes. Det vil si at å beskrive den egentlige sannheten ut fra disse undersøkelsene vil være umulig.

Beskrivelse er tolkning, hevder Grenholm, og tolkninger preges av egne perspektiv, erfaringer og forventninger. Av den grunn må det stilles krav til tolkninger, hevder Grenholm.

Vitenskaplige tolkninger må for det første være motsigelsesfrie og for det andre stemme med faktiske forhold (Grenholm 2003: 153 – 160).

3.2 Positivismen

Det er også nødvendig å avklare forholdet til positivisme i dette prosjektet siden den ene spørreundersøkelsen er kvantitativ og med relativt få svaralternativer. En kvantitativ undersøkelse har til hensikt å måle en eller annen mengde, altså kunne kvantifisere et eller annet. Dette er en mye brukt metode innen naturvitenskaplig forskning. Den tradisjonelle positivistiske vitenskapsteoretiske tenkningen er svært streng på hva som kan kalles kunnskap. Den hevder at skal noe kalles kunnskap må det kunne kvantifiseres. Religion eller metafysikk vil strengt tatt ikke kunne kalles vitenskaper i denne sammenhengen fordi bevisførselen vil være umulig(for eksempel bevise en metafysisk virkelighet vil være umulig). For at noe skal kunne kalles kunnskap må dette være verifisert, dvs. bevist.

Positivismen hevder at mennesket ikke kan forholde seg til noen annen virkelighet enn det som kan veies og måles. Alt annet vil være meningsløse utsagn, og altså ikke vitenskap.

Den kvantitative undersøkelsen i denne oppgaven har til hensikt å kvantifisere holdninger eller verdiutsagn til en gruppe mennesker. Informantene skal angi om de aksepterer, ikke aksepterer eller er usikre når det gjelder deres syn på ulike samlivsformer.

Undersøkelsen skal kvantifisere hvor mange som aksepterer, ikke aksepterer eller er usikre på de ulike samlivsformene.

Det sier seg selv at avstanden til det positivistiske vitenskapssynet blir stor i en oppgave som denne, selv om oppgaven benytter bl.a. en positivistisk undersøkelsesform.

For det andre er dette en oppgave i religion – noe som i positivistisk vitenskapstenkning ligger utenfor vitenskapens felt.

For det tredje tar spørreundersøkelsen opp verdispørsmål. I utgangspunktet vil dette temaet i positivistisk vitenskapsteoretisk tenkning være kognitivt meningsløst siden verifikasjon er umulig.

Hvilken verdi får så denne kvantitative undersøkelsen?

Undersøkelsen har til hensikt å kunne antyde hvor mange prosent av en gruppe som mener hva om ulike samlivsformer. I denne sammenhengen er det ikke noe problem å benytte seg av

en kvantitativ undersøkelse. Denne undersøkelsen er slik at det er bare antall mennesker som mener det ene eller det andre som kvantifiseres.

Det ville være umulig å gi ei fullgod forklaring ut fra denne undersøkelsen siden svaralternativene på spørreskjemaet er forholdsvis unyansert, og at det spørres om meninger og oppfatninger. Undersøkelsen får ikke fram nyanser innen synet på samlivsformer. Av den grunn er det bare mulig å antyde tendenser innen gruppens samlivssyn, og følgelig må resultatet bli å forsøke å beskrive visse tendenser.

For å fange flere nyanser vil jeg supplere med en kvalitativ undersøkelse (mer om dette under avsnittet *metode*).

4.0 Teoretisk rammeverk

Som nevnt tidligere er dette en deskriptiv oppgave som skal beskrive ungdoms samlivssyn gjennom en kvantitativ og en kvalitativ undersøkelse samt noen andre tekster som tar for seg ungdom og etikk.

Informantene består av ungdommer mellom 15 og 20 år som går på kristne videregående skoler. Det betyr at dette er en gruppe som er utsatt for sterke og ulike impulser fra ulike hold. Fra skolens hold opplever de forholdsvis konservative og strenge etiske krav. Mange av informantene vil sannsynligvis også komme fra hjem med strenge etiske krav. På den andre side vil disse informantene oppleve sterk påvirkning fra storsamfunnet gjennom reklame, media og kamerater. Denne informantgruppen er utsatt for et krysspress når det gjelder etiske holdninger og praksis. Det er naturlig å regne med at både roller, normer og forventninger er med på å styre ungdommenes holdninger og livsførsel. Generelt i hverdagen tenker ikke mennesker mye gjennom sine handlinger. De handler nokså automatisk på samme måte som ”de andre”. Noe av problemet her er at en person opptrer i flere roller i vårt moderne samfunn. For den ungdomsgruppen jeg undersøker vil det bety at flere for det første er sønn/datter i en familie med forholdsvis konservative etiske holdninger. For det andre har disse valgt å gå på en videregående skole med tilsvarende holdninger. For det tredje påvirkes denne gruppa antakelig i motsatt retning av forholdsvis liberale etiske holdninger fra venner, media og storsamfunnet generelt.

Noe av det interessante her er hvordan ungdommene opplever dette presset og hvordan de eventuelt løser problemet.

Jeg vil også sette meg inn i noe nyere litteratur om ungdom i Norge og sammenligne dette med resultatene i de to undersøkelsene jeg har gjort. Dette vil jeg bruke som en ressurs til å fortolke ungdommenes syn på samlivsformer. Et eksempel som kan nevnes her er Tormod Øia som har forsket mye på ungdom i Norge.

4.1 Ungdomskulturen i Norge

I denne delen vil jeg ta for meg typiske trekk ved ungdomskulturen i det moderne Norge og sammenligne dette med typiske trekk jeg finner hos de informantene jeg har brukt i begge

undersøkelsene i denne oppgaven. Jeg vil også trekke fram debatten mellom Hunter og Smith, der de diskuterer hvilke krefter konservative religiøse bevegelser er utsatt for.

Historielæreren min på gymnaset uttalte flere ganger at ungdommene blir bare verre og verre – og det har de blitt i to tusen år. Går vi tilbake til Platons tid ser vi at bildet av ungdommen ikke bare var positivt da heller. Platon uttaler:

” Ungdommen av i dag er glad i luksus. De har dårlige manerer, forakter autoritet, har ikke respekt for eldre mennesker og prater når de skulle arbeide. De unge reiser seg ikke lenger når de voksne kommer inn i rommet, de sier sine foreldre imot, skvaldrer i selskaper, sluker slikkerier, legger beina i kors og tyranniserer sine lærere (Repstad 2004: 1-2).

Skal vi legge disse orda til grunn for hvordan ungdommene av i dag er blir dette bildet heller dystert. Selv jobber jeg med ungdommer i videregående skole og klarer ikke helt å gjenkjenne de ungdommene jeg jobber med ut fra Platons karakteristikkk. Det er mulig at utsagnene til både Platon og historielæreren min sier mer om avstanden generasjonene imellom, enn direkte hvordan ungdommene er. Men går det an å si noe generelt om hvordan ungdomskulturen er og hvilke krefter de unge i dag er utsatt for?

Tormod Øia er en av de som har forsket mye på ungdommer og ungdomskulturen de senere år. Han hevder at det er større kontinuitet mellom generasjonene i dag enn for en generasjon siden. Generasjonene er likere hevder Øia. Pål Repstad refererer Øia i artikkelen *utprøving og tilhørighet* slik: ”Den gang (på 60-tallet)skulle store ungdomskull et helt annet sted enn der foreldrene befant seg, sosialt og geografisk. I dag har mange ungdommer omtrent de samme livsmål og idealer som foreldrene, sier Øia: Det gjelder å ta vare på kroppen, være frisk og skoleflink.”(Repstad 2004:3). Tormod Øia hevder også at det er flere ungdomskulturer. Han deler inn ungdomskulturen i fem ulike subkulturer: *Tradisjonalistene* er de som preges av liten voksenopposisjon, er positive til kristendom og bruker mye av fritiden på familien. *Trendy ungdom* er de som er med der det skjer, de er motebevisste, sosiale og glade i diskomusikk.

Mainstreamungdom står fast på samfunnets sentrale verdisett, de kjenner seg igjen i disse verdiene og sympatiserer med disse verdiene. Dette er hovedtyngden av ungdomsgruppen.

Høyrepopulistene er i opposisjon til både foreldre og samfunn. Materielle maskuline verdier er av sterk betydning. Motorinteressen er dominerende.

Radikal motkultur-ungdom er lite autoritære, verdsetter myke verdier og preges av opposisjonelle holdninger(Øia, 1994: 11).

Tormod Øia sitt syn på ungdomskulturen er at den består av flere subkulturer og at generasjonene er likere hverandre nå enn for en til to generasjoner siden.

Ikke alle forskere deler dette synet med Øia. Paul Otto Brunstad konkluderer annerledes enn Øia i sin doktoravhandling *Ungdom og livstolkning*. Hans bilde av ungdomskulturen er mindre preget av kontinuitet enn Tormod Øias. Repstad refererer Brunstad slik: ” Han tegner et bilde av ungdom som handler mye om at de får sterke impulser fra popkulturen i musikk og filmer. De ønsker å frigjøre seg fra tradisjoner og å realisere seg selv. Ungdommen er kroppsfiksert og opptatt av okkultisme og alternativ religiøsitet. Samtidig er Brunstad ganske pessimistisk når det gjelder skolens og hjemmenes evne til å forme de unge. Ikke minst kristendoms og religionsundervisningen har han liten tro på. De unge stiller seg nokså likegyldige til den, den blir for teoretisk og for hode-rettet” (Repstad 2004 : 3).

Her ser vi at Brunstad lager et bilde av ungdommen der skillet mellom generasjonene er forholdsvis stort. Brunstad støtter seg også til forskeren Thomas Ziehe, som hevder at ungdommen i dag er mye mer kulturelt fristil enn tidligere. Han sier også at stor grad av toleranse er et kjennemerke på de unge (Repstad 2004: 3).

Med andre ord er det ikke enkelt å danne seg et ensidig bilde av dagens ungdom.

Ungdomskulturen er sammensatt og forskerne er uenige seg imellom.

Det er mulig at man kan konkludere som Repstad: ” Ungdom i dag er utsatt for sterke impulser i nokså forskjellige retninger. Hjemmefra og fra skolen sendes det sterke signal om å være arbeidsomme, pliktoppfyllende og interessert i å kvalifisere seg for voksenverdenens arbeidsliv. Det gjelder å være målrettede, disiplinerte og kunne utsette behovstilfredsstillelse. Belønningen kommer senere i form av gode eksamener som gir gode jobber og god økonomi. Fra store deler av popkulturen, fra medier og kommersielle instanser, kommer andre signaler: Du skal gi blanke i voksenverdenen, den er råttan. Du skal realisere deg sjøl, forsyne deg av de stimuli som er tilgjengelige, leve ut dine drømmer og oppfylle dine kortsiktige behov.” (Repstad 2004 : 5).

Som vi forstår kan vi trekke ut av dette at ungdomskulturen er utsatt for mange, sterke og motstridende impulser, og man kan spørre seg hvordan de takler dette. Repstad sier i samme artikkel at de fleste takler dette ”dobbeltilivet” bra, mens for noen tar kortsiktighet og spenningssøken overtaket og de vikler seg gjerne, for eksempel, inn i en trøblete ruskarriere (Repstad 2004 : 5).

Typiske trekk for moderne ungdom

Det er altså svært vanskelig å beskrive ungdomskulturen med et bilde, men likevel finnes det faktorer som er felles for ungdomskulturen. Senere forskning viser at ungdomstiden blir lenger og lenger. For 40 - 50 år siden var de fleste etablerte med ektefelle og familie allerede før de var 25 år gamle. I dag etablerer de unge seg et sted mellom 25 og 30 år. Ofte har de da hatt ett eller to samboerskap bak seg før de er stabilt etablerte. Ungdomstiden er med andre ord lenger nå enn for en generasjon siden.

Pedagogen Inge Bø har i en undersøkelse i 1994 vist at ungdommene i dag er mindre bekymret enn for 30-40 år siden. Han har sammenlignet sine resultater med en undersøkelse Ingrid Bø gjorde i 1959. Her viser resultatene at det er bare et punkt der ungdommene er mer bekymret i dag sammenlignet med 1959. Ungdommene er mer bekymret for helse og fysisk utvikling i dag enn for 35 år siden. Totalt er det færre faktorer dagens ungdommer bekymrer seg for sammenlignet med i 1959 (Repstad 2004 : 6).

Man hører ofte at ungdommens moral blir dårligere. Ottar Hellevik har forsket på dette og kommet fram i sine undersøkelser til at: "Derimot har respekten for religiøse autoriteter og for kirken som institusjon avtatt gjennom de siste 15 år" (Repstad 2004: 10, gjengitt etter Hellevik 2002). Repstad konkluderer med omtrent det samme i sin artikkel *Utprøving og tilhørighet*: "At ungdom er mindre autoritetsbundne nå enn før, er det vanskelig å komme bort fra" (Repstad: 2004 : 10).

Forskningen tyder altså sterkt i retning av at dagens ungdom har mindre respekt for autoriteter enn tidligere. Men dette trenger ikke bety at de er mindre moralske nå enn før. Det er muligheter for at ungdommene tenker mer gjennom moralske spørsmål nå enn før. Det er også mulig at ungdommene for en til to generasjoner siden i større grad godtok de tradisjonelle normene.

Hvordan tenker ungdommene om religion? Mye tyder på at de religiøse forestillingene hos dagens unge er annerledes enn for en til to generasjoner siden. Det ser ut til at ungdomskulturen har tatt inn impulser fra Østens religioner: "Gud blir mer en venn eller en upersonlig kraft enn en streng far. Mange er åpne for å kombinere forestillinger fra forskjellige religiøse tradisjoner (Repstad 2005 : 18). Ikke minst kombineres Østens forståelse

av reinkarnasjon inn i en vestlig religiøs sammenheng. Reinkarnasjonen som er noe negativt i Østens religionsforståelse, blir til nye muligheter og noe positivt i vestens kultur.

Undersøkelser viser også at unge er mer liberale i sin livsførsel enn eldre. Dette viser spørreundersøkelser i Kristiansand på 1990-tallet.

Undersøkelser tyder også på at ungdommer som er med i kristne sammenhenger er mer tradisjonslojale enn resten (Øia 1994 :11).

Undersøkelser viser også at det blant unge er akseptert med seksuelt samliv når man har vært sammen lenge(Repstad 2004: 12, gjengitt etter Røthing 1998). Blant kristen ungdom er seksuell debutalder høyere enn gjennomsnittet, men lavere enn gjennomsnittelig giftealder.

Repstad skriver i sin artikkel *Ungdom og tilhørighet* at aktive kristne er mer konservative i sitt abort- og homofilisyn enn de er i sitt kvinnesyn og synet på yrkesaktive kvinner. De har også et mer tradisjonelt familiesyn (Repstad 2004 : 13)

Repstad nevner i samme artikkel at det tyder på at det tradisjonelle *pietistiske* livsstilmønsteret er under stort press, og at mange av de tradisjonelle kristne holdningene i dag etter en tid vil viskes ut: ”Det er vanskelig å leve og mene alternativt i dagens Norge. Så lenge også sterkt engasjerte kristne ofte befinner seg på samfunnets fellesarenaer, innen skole, arbeidsliv og i forhold til massemediene,” og mot slutten sier han: ”Det som er igjen av den klassiske ”livsstilspietismen” er under ganske sterkt press fra storsamfunnet”(Repstad 2004 : 15).

Svenske undersøkelser om ungdommer og seksualitet

I *ungdomars livsvillkor og värderingar* sammenligner og diskuterer Mia Løvheim undersøkelser fra Sverige gjort i begynnelsen av 2000-tallet. Her sier Mia Løvgren blant annet at i løpet av tenårene har de fleste unge sin seksualdebut. Debutalderen blant ungdommer i Sverige er 16 år for jenter og litt eldre for guttene.

Antallet ungdommer som mener at samleie bare hører hjemme i faste forhold er omtrent halvert siden 1980-tallet

Antall jenter som mener at homoseksualitet ikke er noe unormalt har økt med 30 % siden 80-tallet og er nå oppe i ca 80 %. Hos guttene er økningen mindre, men ca 50 % av guttene betrakter ikke homoseksualitet som unormalt (Løvheim 2005: 21).

Mia Løvheim refererer til undersøkelser gjort av Margarete Forsberg om ungdom og seksualitet i Sverige, der hun uttaler seg om hva hun mener danner grunnlaget for de unges

holdninger til kjønn og seksualitet: ”Hon menar at normer og verderingar om sexualitet og køn i dagens Sverige skapas i ett spanningsfelt mellan traditionella förhållningssatt, der sexualitet kopplas till aktenskap och familjebildning, ett förhållningssatt der romantisk karlek ar styrande, och tendenser til et mer tillåtande förhållningssatt, styrt av individens behov og njutning” (Løvheim: 2005: 22).

Senere undersøkelser viser også at kjærlighet som norm for seksualitet er svekket i Sverige. Helt fram til 1990-tallet hevdet mange unge denne normen. Resultatet av dette er flere tilfeldige forbindelser og flere seksuelle uttrykksmåter. Aksepten for *sex for en natt* har økt både blant gutter og jenter i Sverige, det samme kan sies om å *ha samleie første kvelden*.

Holdningene blant svenske ungdommer når det gjelder kjærlighet og sex ser ut til å dreie mer og mer i liberal retning. Mia Løvheim skriver: ”Forsbergs studie stoder en øvergripande rørelse mot mer icke-restriktiva förhållningssatt bland svenska ungdomar”(Løvheim 2005 : 22)

Nå er dette undersøkelser gjort i Sverige, men det er sannsynlig at de samme tendensene gjør seg gjeldende blant norske ungdommer.

4.2 Krefter som påvirker konservative bevegelser

Som utgangspunkt for hvilke krefter som virker på konservative bevegelser vil jeg ta utgang i religionssosiologene Linda Woodhead og Paul Heelas. I antologien *Religion in moderen times* deler Woodhead og Heelas religion inn i tre hovedgrupperinger: Religions of difference(konservative bevegelser), religions of humanity (moderate bevegelser) og spiritualities of life (svært ytterliggående og liberale bevegelser - mest ikke kristne bevegelser).

For denne oppgaven er det de to førstnevnte bevegelsene som er aktuelle å ta med, siden *spiritualities of life* mest dreier seg om andre religiøse retninger enn kristne.

Typisk for de konservative bevegelsene er vektlegging av forskjeller. Eksempler kan være at Gud er stor, mennesket lite, forskjellsmarkeringer mellom mann og kvinne, fokus på forskjellen mellom *de frelste* og *de verdslige*. Sterk markering av avstanden mellom *himmel* og *fortapelse* med mer. Disse er sterkt opptatt av det som skiller dem fra de andre.

Typisk for de moderate bevegelsene er at de i større grad fokuserer på det som er felles med andre. Gud blir mindre allmektig. Menneskesynet blir mer positivt her. Vi kan si at mennesket

blir *større* enn i de konservative bevegelsene. Fokuseringene på de *frelste* og de *fortapte* blir mer nedtonet også videre. Disse er mer opptatt av å fokusere på det som samler mer enn det som skiller.

Alle bevegelser er utsatt for forandrende krefter. Her vil jeg se litt nærmere på hva som påvirker de konservative religiøse bevegelsene fordi informantgruppa som ligger til grunn for denne oppgaven er kristne på kristne skoler. Altså må vi gå ut fra at dette er konservativ ungdom.

Woodhead og Heelas tar opp hvilke krefter som påvirker konservative bevegelser. De refererer James Davison Hunters syn på dette. Hunter mener det i hovedsak er tre krefter som påvirker disse bevegelsene kraftig.

For det første er det *storsamfunnets etikk*. I hovedsak dreier dette seg om den toleransen storsamfunnet forventer av den enkelte. Man skal tolerere både andre personer, livsstiler og andre trosoppfatninger. Dette vil være en sterk maktfaktor som kan påvirke konservative bevegelser som er opptatt av å markere forskjeller mer enn likheter (Woodhead and Heelas 2000: 64).

For det andre hevder Hunter at ny kunnskap er med på å gi den evangelikale forkynnelsen mindre tillit. Med dette mener han at folk flest blir mer kritiske til trosinnholdet innen bevegelsen, og trosdogmene blir ikke tatt for gitt lenger (Woodhead and Heelas 2000: 64).

For det tredje nevner han den økende subjektivisme generelt i samfunnet. Denne fører til skepsis mot å underkaste seg andres autoriteter (Woodhead and Heelas 2000: 65).

Totalt vil Hunter konkludere med at konservative bevegelser er etter en tid bli mer og mer lik moderate bevegelser. De konservative bevegelsene vil ha en dreining mot moderate bevegelser (Religions of humanity), og de vil ikke kunne motstå presset fra de tre ovenfornevnte faktorene (Woodhead and Heelas 2000 : 63-65).

Pål Repstad tar også opp dette spørsmålet i *Mykere kristendom*. I innledningskapitlet antyder han faktorer som er med på å forandre kristne miljøer.

Han peker på mange faktorer, men jeg ønsker bare å nevne noen av de som kan ha relevans til denne oppgaven.

Generasjonsskifter er en av faktorene som kan forandre kristne miljøer. Oftest er det slik at folk blir mer konservative med årene, noe som fører til at de eldste er mer konservative og mer tradisjonslojale enn de yngre.

De fleste mennesker forandrer syn på livet ettersom de blir eldre. Det foregår en oppmykning gjennom livet. I unge år kan man ha mange absolutter og steile meninger mens etter hvert som man blir eldre må man innse at livet er mer sammensatt og innfløkt, noe som kan føre til oppmykning av tidligere oppfatninger (Repstad 2005: 20-22).

Kontakt med andre mennesker kan forandre. Det er forskjell på å for eksempel ha teoretisk kunnskap om et tema sammenlignet med å ha praktisk erfaring med det samme. Paul Leer Salvesen skriver i sin bok *Moderne prester* at grunnen til at flere prester har forandret syn på for eksempel homofilt partnerskap er den erfaringen de har med homofile. De har kommet nært innpå mennesker med denne legningen, og dette har fått dem til å forandre syn (Salvesen 2005 : 108)

En annen faktor er at i dag betyr det dogmatiske mindre enn tidligere. Det er ikke først og fremst det dogmatiske som ligger til grunn for en forandring i kristne miljøer. Ofte er det slik at forandringen kommer først, deretter dogmatisk legitimering(Repstad 2005 : 21).

Repstad nevner også media som en sterk påvirkningskraft. Her får vi storsamfunnets tenkning og etikk svært nært innpå livet. Faktorer som tidligere ikke var akseptert i kristne miljøer blir mer og mer vanlig innen media, og ettersom tiden går reagerer man ikke på dette. Man godtar det i større grad.

Kristne og ikke-kristne har flere fellesarenaer i dag enn tidligere. Det gjør også at kristne er utsatt for et større verdi og normpress fra storsamfunnet enn tidligere.

Vi ser at det er mange og store krefter som påvirker konservative kristne bevegelser. Jeg har lyst til å konkludere med to referater fra Repstads bok *Mykere kristendom*: ”Tilfanget av egne og medieformidlete erfaringer blir større og mer allsidig. Dermed blir det enklere for mennesker innenfor organiserte kristne tradisjoner å sikre troverdigheten og legitimiteten i egne øyne for egne, ”avvikende” synspunkter og man blir mer avslappet i forhold til å holde på alle sider ved tradisjonen”(Repstad 2005: 22).

Skal vi føre tanken tilbake til Woodhead og Heelas hevder Hunter at de konservative bevegelsene vil oppleve en overgang fra forskjellsreligion til humanitetsreligion. Repstad antyder også denne muligheten i *Mykere kristendom*: ”Viser det seg for eksempel at yngre kristne er mer åpne og liberale, kan vi kanskje (om enn nølende) tillate oss å spå at det vil skje en liberalisering framover, med andre ord en bevegelse fra forskjellsreligion til humanitetsreligion.”(Repstad 2005 : 32).

5.0 Metode

5.1 Metode

Oppgaven omfatter både en kvantitativ spørreundersøkelse og 8 kvalitative intervjuer. Den kvantitative undersøkelsen gir en forholdsvis grov skisse av hvordan ungdom tenker om samliv. Undersøkelsen har 241 informanter og da er det mulig å trekke ut ulike variabler (kjønnsforskjeller, aldersforskjeller, forskjeller innen organisasjonstilhørighet) og se om det er ulikt syn mellom gruppene.

Opprinnelig startet jeg hele denne oppgaven ved NLA i Bergen, da som en hovedfagsoppgave. Problemstillingen jeg jobbet med da var **kristen ungdom på videregående skolars syn på samlivsformer sett i relasjon til den enkeltes andaktsliv.**

Spørreskjemaet jeg skulle sende rundt til 3 ulike kristne videregående skoler ble utformet i henhold til denne problemstillingen. Det vil si at spørreskjemaet var todelt. Første del bestod i å skaffe opplysninger om informantenes kjønn, alder, organisasjonstilhørighet, hvilken videregående linje informanten gikk på og til slutt opplysninger om andaktslivet. For å skaffe informasjon om andaktslivet valgte jeg å spørre om hvor ofte informanten gjorde bruk av bønn, bibelstudium, nattverd og kristne møter. Svaralternativene var daglig, ukentlig, månedlig, sjelden og aldri.

Andre del av spørreskjemaet tar for seg hvilken holdning informanten har til følgende samlivsformer: Tradisjonelt ekteskap, samboerskap, partnerskap, seriemonogami, arrangert ekteskap og til slutt det å leve enslig. Svaralternativene her er: Akseptert, ikke akseptert og usikker. Dette vil igjen si at det bildet man kan danne seg av ungdommenes holdninger er nokså unyansert, men det kan vise tendenser.

Jeg kontaktet rektor ved tre kristne videregående skoler og spurte om de var villige til å være med på denne undersøkelsen samt gjennomføre den på de ulike trinn ved deres skole. Alle tre gav positiv respons og jeg sendte spørreskjemaene og fikk totalt tilbake 241 skjemaer som kunne brukes. Jeg tok bort de som ikke bekjente seg som kristne siden undersøkelsen dreier seg om de som sier de er kristne. Det var bare et fåtall jeg tok bort (12- 15 stk).

Problemstillingen jeg startet med ved NLA i Bergen gikk jeg etter hvert bort fra og hele oppgaven ble mer eller mindre liggende en lang periode, helt til jeg kontaktet HiA i Kristiansand.

Her har jeg kommet i gang med oppgaven igjen, men med en noe annen vinkling enn tidligere. Det vil si at jeg kan gjøre meg nytte av deler av den opprinnelige spørreundersøkelsen. Dette dreier seg om informantenes alder, kjønn, kirke-/organisasjonstilhørighet, deltagelse i kirkegang/kristne møter og bibelstudie samt synet på samlivsformene. Informasjonen om hvor ofte informantene benyttet seg av bønn og nattverd blir ikke brukt her i denne oppgaven.

Det må også nevnes at den kvantitative undersøkelsen ble gjort i år 2000, og at denne informasjonen allerede er 7 år gammel.

Ett av problemene med dette er at den kvantitative undersøkelsen er av litt gammel dato. I løpet av de 7 årene kan det ha skjedd endringer i kristen ungdoms syn på samlivsformer. På den andre side er ikke 7 år veldig lenge, og jeg tror neppe det har skjedd mye endring siden år 2000. Det er mulig at det er større aksept for homofilt partnerskap i dag enn for 7 år siden. Ellers tror jeg ikke verden har forandret seg mye i løpet av de 7 siste år.

Svaralternativene den enkelte informant må forholde seg til angående samlivsformene er lite presise. Dette gjør at denne undersøkelsen bare vil peke på tendenser, uten å si noe presist om informantenes syn.

Ved hver samlivsform det spørres etter skal informanten krysse av *akseptert*, *ikke akseptert* eller *usikker*. Det må nevnes at begrepet akseptert kan tolkes i mer enn en retning. For det første kan det forstås som godtakelse – det at informanten selv godtar denne samlivsformen og mener at den er etisk riktig. På den andre siden kan dette begrepet forstås som en godtakelse av at andre mener noe annet, uten at man ser likt på saken selv. Dette er også en faktor som gjør informasjonen i den kvantitative undersøkelsen upresis, og må betraktes som en angivelse av tendenser – ikke presise kartlegginger.

Jeg var selv ikke til stede da de som svarte krysset av på svarskjemaet. Det betyr at det er uvisst hvor presis informasjon som ble gitt til den enkelte som svarte.

Det var inspektøren, eller rektor, ved den enkelte skole som tok imot svararkene og som formidlet undersøkelsen videre til de som skulle svare. Jeg forklarte pr. telefon hvordan undersøkelsen skulle krysses av, og hva som var ment med de enkelte begrepene på svararket.

Dette formidlet inspektøren, eller rektoren, videre til de som skulle svare. Utfyllingen skjedde i en skoletime og elevene fikk ikke mulighet til å diskutere spørsmålene før de leverte det utfylte skjemaet.

5.2 Intervjuene

De kvalitative intervjuene er få i antall. Her var tanken å intervju åtte ungdommer til sammen i videregående skole. Dette betyr at det ikke vil være relevant å trekke ut forskjeller som i den kvantitative undersøkelsen. Hensikten med disse intervjuene er å finne begrunnelser for hvordan noen ungdommer tenker om samlivsformer. Videre er hensikten å se om det er mulig å trekke noen paralleller mellom den kvantitative og den kvalitative undersøkelsen og andre tekster som foreligger om ungdom og etikk

Tre av ungdommene jeg vil intervju kom fra samme skole som jeg jobber ved. For å ikke legge føringer i informantenes svar har jeg valgt ungdommer som jeg selv ikke underviser. Det kan jo likevel kommenteres at elevene noenlunde vet hva vi ansatte mener, og av den grunn tilpasser svaret sitt etter dette. På den andre side opplever jeg til daglig at elevene generelt er temmelig frittalende og tar lite hensyn til ansattes etiske ståsted. Når jeg da har valgt elever jeg ikke kjenner så godt, og ikke underviser, så tror jeg svarene vil være rimelig ærlige.

De andre fem ungdommene hentet jeg fra en annen kristen videregående skole. For disse informantene er jeg helt ukjent, og muligheten for at informantene former svarene etter hva de tror jeg vil høre er minimal.

Intervjuene ble lagt opp slik at informanten spørres om *hva* han/hun mener om de enkelte ulike samlivsformene, deretter *hvorfor* han/hun mener dette.

Det er en viss risiko for at informanten midt i spørsmålet ikke har mer å si. I den forbindelse forberedte jeg spørsmål og vinklinger som kan være med på å konkretisere faktorer innen hvert tema som er viktige å få belyst for oppgavens del.

I tillegg til dette spurte jeg om informanten har en følelse av å bli påvirket av holdninger i to motstridende retninger; skolens/foreldrenes/hjemmets verdier og holdninger i den ene retning og storsamfunnets verdier gjennom venner, reklame og media i den andre retning.

Tanken med denne oppgaven er at de kvalitative intervjuene skal supplere den kvalitative undersøkelsen. Den kvantitative undersøkelsen angir tendenser om informantenes syn på

samlivsformer. Her er det interessant å samholde dette stoffet med de kvalitative intervjuene for å se om det går an å finne igjen like trekk mellom tendensene i den kvantitative undersøkelsen og de enkelte informantene i den kvalitative undersøkelsen.

For eksempel kan synet på samboerskap i den kvantitative undersøkelsen være at mange er *usikre* på hva de skal mene. Da kan det være av interesse å se hvordan de enkelte informantene i intervjuene angriper den samme problemstillingen. Finner vi en eller flere som uttrykker seg usikkert eller veier mye for og imot uten å ha en klar konklusjon på hva han/hun mener er dette kanskje uttrykk for en usikkerhet. Da har vi muligens funnet noe begge undersøkelsene understøtter. Og vi vil vite mer om hvorfor informanten er usikker. Hovedpoenget er at den kvalitative undersøkelsen skal supplere den kvantitative undersøkelsen og gi flere nyanser.

5.3 Forskningsetiske vurderinger

Noen viktige forskningsetiske vurderinger er at opplysningene informantene kommer med ikke er mulige å koble til navn. Alle de 241 informantene er ukjente for meg og ingen navn blir oppgitt. Det er med andre ord umulig både for meg og andre å knytte de gitte opplysningene til navn.

Det må også nevnes at før svararka i den kvantitative undersøkelsen ble sendt ut ble disse godkjent av datatilsynet. Siden ikke opplysningene ble knyttet til navn ble spørreundersøkelsen godkjent.

De kvalitative intervjuene er av en litt annen art. Her vet jeg hvem intervjuobjektene er og nøyaktig hva de enkelte har svart. Intervjuene ble også tatt opp på bånd, men her er ikke nevnt noen navn. Skal andre finne ut hvilke opplysninger intervjuobjektet gir må de for det første finne intervjuene og for det andre eventuelt gjenkjenne intervjuobjektet på stemme. Siden det bare er jeg som kjenner til hvor intervjuene oppbevares og som vet hvem som intervjues er informantene sikret mot at informasjonen kommer ut. Jeg som intervjuer har taushetsplikt. Lydopptakene jeg har tatt opp skal jeg slette så snart oppgaven er sensurert. Jeg har heller ikke notert ned noen kobling mellom navn og intervjuer. Dermed har jeg ikke opprettet noe personregister.

Det må også nevnes at informantene ble opplyst om at undersøkelsen var frivillig. Det ville være både uinteressant og uetisk å presse mennesker til å gi personlige opplysninger om seg selv. Forskningsmessig er risikoen stor for at disse opplysningene også ville være feilaktige. Informantene ville bare dikte opp tilfeldige svar.

I denne oppgaven blir også andre forfattere brukt. Her er det viktig å være bevisst på å ikke bruke dette materialet som det er mitt eget. Det er viktig å vise til de personene man siterer og bruker.

6.0 Analyser

6.1 Analyse av informantenes syn på tradisjonelt ekteskap

I det følgende presenteres analysen og resultatene av informantenes syn på tradisjonelt ekteskap. Først kommer den kvantitative undersøkelsen. Resultatene av denne var så entydige at det er nok med en kort kommentar før analysen av den kvalitative undersøkelsen presenteres.

6.1.1 Den kvantitative undersøkelsen

Når det gjelder synet på tradisjonelt ekteskap er resultater som forventet svært ensartet. Derfor er det ikke nødvendig å kommentere denne delen mye, men det bør nevnes at av de 241 informantene var det bare 4 som krysset av at de ikke aksepterte tradisjonelt ekteskap, henholdsvis 3 kvinner og 1 mann. I tillegg til dette svarte en kvinne at hun var usikker. Det vil si at totalt fem personer av de 241 undersøkte svarer at de ikke aksepterer, eller er usikre på om de aksepterer vanlig tradisjonelt ekteskap. Totalt utgjør dette 2 % av de spurte, noe som viser at omtrent alle aksepterer vanlig tradisjonelt ekteskap.

Det bør også nevnes at man må regne med at noen informanter ikke tar undersøkelsen seriøst og lager et svar som ikke stemmer med virkeligheten. En annen side ved de som har krysset av at de ikke aksepterer, eller er usikre på om de aksepterer, tradisjonelt ekteskap er at de kan ha vonde erfaringer med ekteskap på en eller annen måte. De kan også se på tradisjonelt ekteskap som en samlivsform som ikke lenger passer inn i den moderne livsstilen. Totalt kan det sies at omtrent samtlige aksepterer tradisjonelt ekteskap.

6.1.2 Den kvalitative undersøkelsen

Det første informantene ble spurt om i den kvalitative undersøkelsen var *hva* de mente om vanlig tradisjonelt ekteskap, og *hvorfor* de mente dette.. Spørsmålet ble stilt så åpent som mulig slik at informanten skulle føle seg så fri som mulig når han/hun svarte på spørsmålene. Sider innen tradisjonelt ekteskap som intervjuer tok opp med informanten var hva de mente at et ekteskap var, synet på kjærlighet, synet på skilsmisse, om de selv ville gifte seg og synet på

kirkelig og borgerlig vigsel. I tillegg til dette kom det fram en del andre momenter som jeg kommer tilbake til senere.

6.1.3 Generelt syn på ekteskapet

Det første spørsmålet informantene ble konfrontert med var: Hva er ditt syn på tradisjonelt ekteskap? Informantene besvarte dette spørsmålet litt ulikt, men totalt kan essensen samles i følgende sitater:

”...det er det som er riktig...”

”Mann og kvinne som elsker hverandre så høyt at de vil tilbringe resten av livet sammen.”

”...det er en pakt mellom deg og den personen og Gud”

”...jeg tror at ekteskapet er noe godt da...noe som Gud vil...”

”...det vanlige tradisjonelle ekteskapet er det som er rett...det er...best...både for de som er gift...og for unger...og for samfunnet ellers...”

”...det er det mest stabile, og det er slik det skal være ut fra Bibelen...”

For å starte med det første sitatet så sier noen at: ”...det er det som er riktig.” Det vil være logisk å forstå informantene slik at det er slik de oppfatter at Gud vil at mennesket generelt skal leve sammen. Alle informantene uttaler at Guds vilje med deres liv er alt fra viktig til veldig viktig. Det vil si at å velge en annen samlivsform vil forstås som gal eller bedre sagt uetisk.

Det andre sitatet sier: ”...Mann og kvinne som elsker hverandre så høyt at de vil tilbringe sitt liv sammen...”. Her presiseres hvem samlivet gjelder og hvor omfattende dette oppfattes. Ekteskapet oppfattes forbeholdt mann og kvinne, og i tillegg skal det vare livet ut. For å underbygge denne tolkningen så kan vi sammenligne informantenes syn på homofilt samliv. Her sier samtlige at homofilt samliv ikke er rett, eller at det er mot Guds vilje. Mer om dette i kapitlet om synet på homofili.

Når det gjelder ”lengden” på ekteskapet så oppfattes dette som livslangt, det vil si at det er bare hvis den ene eller begge dør at ekteskapet opphører. Denne forståelsen kan også underbygges av informantenes oppfatning av skilsmisse. Alle uttrykker at ekteskapet er

beregnet til å være livslangt, men aksepten av skilsmissegrunner er litt ulike. Mer om dette i avsnittet om synet på skilsmisse.

Det tredje sitatet er: "Det er en pakt mellom deg og den personen og Gud..." Noe av det interessante her er at ektepakten oppfattes som noe mer enn en pakt mellom ektefellene. Ekteskapet oppfattes også som et løfte overfor en tredje part, nemlig Gud. Dette hevdes også som en grunn til at et ekteskap kanskje er sterkere enn om man ikke regner med Gud i ektepakten. Mer om dette under kirkelig og borgerlig vigsel.

Det fjerde sitatet er: "...Det vanlige tradisjonelle ekteskapet er det som er rett...det er best...både for de som er gift...og for unger....og for samfunnet ellers...". Dette sitatet sier ikke noe eksplisitt om Guds rolle i ekteskapet, men også her brukes begrepet *rett*. Det må tolkes som rett i forhold til Guds vilje og Bibelens ord hvis man skal forstå dette ut fra informantenes øvrige argumentasjon. Denne informanten bruker også begrepet *best for*. En annen informant uttrykker at Guds vilje er *fornuftig* i den betydning at det Gud ønsker er godt for mennesket. Noe som igjen betyr at å ikke følge Guds vilje vil gi negative konsekvenser. Blant annet nevnes det at en del psykiske problemer i dag kanskje kan føres tilbake til mange oppløste ekteskap. Ut fra denne tolkningen må vi forstå utsagnet slik ekteskapsordningen er god både for ektefellene, barna og til slutt hele samfunnet.

Det femte utsagnet om ekteskapet i denne sammenhengen er:

"Det er det mest stabile og det er slik det skal være ut fra Bibelen..."

Her vil jeg gripe fatt i *Bibelen*. Ikke alle informantene nevner Bibelen eksplisitt, men i og med at alle nevner *Gud* eller *Guds vilje* tolker jeg informantene slik at de implisitt mener Guds vilje slik de forstår den ut fra Bibelen.

For å oppsummere så kan vi konkludere med at informantene oppfatter ekteskapet som livslangt, en pakt mellom tre parter, at det er noe godt og fornuftig, at det er villet av Gud, at det er etisk rett og at det skal gjelde mann og kvinne.

6.1.4 Synet på kjærlighet

Informantene ble i løpet av intervjuet spurt om de mente at kjærligheten mellom mann og kvinne kunne ta slutt. Her gir informantene svar som:

”...hvis man ikke er villig til å kjempe for kjærligheten mellom to personer så vil den dø ut”

”...man kan drepe kjærligheten, men den kan ikke bare stoppe...”

Samtlige er enige om at kjærligheten ikke bare plutselig stopper opp.

For å oppsummere så hevder informantene at man må jobbe eller kjempe for å bevare kjærligheten mellom mann og kvinne. At kjærligheten kan drepes hevdes av en informant som har skilte foreldre og som har opplevd blant annet vold i hjemmet. Vedkommende mener at uten å vise godhet overfor hverandre vil kjærligheten dø ut eller *drepes*. Ingen hevdet at kjærligheten bare stopper opp uten grunn.

Det er karakteristisk for samtlige at de ikke har et ensidig romantisk syn på kjærligheten. Alle hevder at kjærligheten *må pleies*, det vil si at skal kjærligheten bevares må den vedlikeholdes, nærmest som et aktivt arbeid. Blir den ikke vedlikeholdt vil den forsvinne.

Noen informanter mener også at kjærlighet kan utvikles mellom to selv om de ikke er forelsket i starten. Dette synet kommer spesielt fram der informantene uttaler seg om tradisjonelt ekteskap.

6.1.5 Synet på skilsmisse

En annen side som ble tatt opp var informantenes syn på skilsmisse. Her uttrykker informantene alt fra sorg over alle skilsmisene man hører om til en viss takknemlighet over at det går an å komme ut av et vanskelig ekteskap. Samtlige mener at ekteskapet er livslangt og at dette ikke skal brytes, men at det finnes unntak i spesielle situasjoner. Her nevnes eksplisitt seksuell utroskap (hor) og vold. Andre faktorer som nevnes er at skilsmisse ikke er noen utvei, ektepar må kjempe for å komme gjennom vanskelige perioder, at skilsmisse vil gi en livslang sorg, at barna som er en uskyldig part lider.

En av informantene uttrykker:

”...Jeg synes ikke det er noen grunn til å skilles fordi man ikke er så glade i hverandre som man en gang var...”

Det å *ikke være så glade i hverandre som man engang var* er et uttrykk det kan ligge flere ting i, men informantene uttrykker stor bevissthet om at kjærligheten forandres mellom ekteparet med årene. De uttrykker at man kanskje ikke har de samme sterke følelsene for hverandre som man engang hadde, altså at forelskelsen eller de sterke følelsene avtar. Dette er etter informantenes syn ikke grunn for skilsmisse.

En av informantene uttaler:

”Det er veldig synd med alle som skiller seg....jeg tror det er litt mange som tar litt lett på ekteskapet nå for tiden.”

”...det med evig troskap er kanskje ikke det mange tenker så mye på nå for tiden...”

Her uttrykker den spurte at det har skjedd en svekkelse av troskapen i forhold til tidligere. Her må vi forstå informantene slik at tidligere ekteskap tålte mer motstand før ektefellene gikk fra hverandre. Det kan jo diskuteres om troskapen er svekket i våre dager, eller om ekteparene var mer økonomisk avhengige av hverandre før og av den grunn holdt bedre sammen. I vårt samfunn er ektepar mindre økonomisk avhengige av hverandre enn for en del tiår tilbake. Informantene uttrykker at ekteskapene i dag er løsere sammensveiset, og mener at ekteskapet tas mindre på alvor, samt at troløsheten er større i dag.

Samtlige informanter uttrykker at man skal unngå skilsmisse selv i vanskelige ekteskap, men dog med visse unntak. Skilsmisse blir oppfattet som trist og negativt generelt, men en av informantene uttrykker en viss takknemlighet som går i motsatt retning. Vedkommende sier: ”...For enkelte mennesker er jeg glad at det fins skilsmisse...for eksempel...ved hor...” Her uttrykkes en viss takknemlighet for at det er mulig å komme ut av et ekteskap som er problematisk. Dette er også en informant med skilte foreldre.

6.1.6 Synet på kirkelig og borgerlig vigsel

Informantene ble også spurt om synet på kirkelig og borgerlig vigsel. Her er alle enige om at de selv vil velge kirkelig vigsel. Noen informanter hevdet at de ikke hadde tenkt så mye over dette med kirkelig eller borgerlig vigsel, og ingen hadde tenkt på borgerlig vigsel som et alternativ for seg selv. Noen informanter viser stor forståelse for at andre kan velge hva de vil. Noen nevner spesielt at det kan være naturlig at ikke-kristne velger borgerlig vigsel. Flere uttrykker en generell usikkerhet om hva de skal mene om kirkelig og borgerlig vigsel.

Et av synene som kommer fram er at personlig kristne skal gifte seg kirkelig. Her kan nevnes utsagn som:

”...Jeg mener det å gifte seg i kirken er noe personlig kristne skal gjøre...at det ikke skal bli som en tradisjon...du lover noe til Gud...”

”...Troen skal ha noe å si for hva man velger...”

Noen informanter mener her at personlig kristne skal velge kirkelig bryllup, og at det bare er personlig kristne som skal velge kirkelig vielse. Det første sitatet sier at det å gifte seg kirkelig ikke skal bli en tradisjon, men at det skal være et bevisst valg ut fra den troen man har.

Noen informanter uttrykte også at det var viktig å få Guds velsignelse over vielsen og ekteskapet. Dette brukes også som grunn til at personlige kristne bør velge kirkelig vigsel. Her kan nevnes utsagn som:

”...man får ikke noen slags velsignelse på den måten av Gud...”

Her snakker informanten om borgerlig vigsel og peker på at Guds velsignelse uteblir her, og mener at dette er en mangel.

Alle informantene ble også spurt om de mente at begge disse måtene å gifte seg på er av lik gyldighet. Her svarer de at de tror at borgerlig vigsel er like gyldig som kirkelig. Noen uttrykker usikkerhet, mens noen har et klart syn på at gyldigheten er lik. En av informantene uttrykker:

”...Ja, de er like mye gift...”.

En annen side ved synet på borgerlig vigsel, som bør nevnes, er at noen informanter hevdet at de tror det er lettere å bryte en borgerlig vigsel. Ikke at det er formelt enklere, men at båndene som knytter partene sammen er svakere ved borgerlig vigsel generelt. Her kan nevnes to referater:

”...Jeg tror kanskje det er lettere å bryte borgerlig på en måte...da lover du bare den andre personen...”,

”...de kristne...har gjort en avtale med Gud...de prøver kanskje mer på å holde fast...tror man tenker mer gjennom når man går til kirken først...generelt da...”

Informantene sier de tror at man tenker mer gjennom en vigsel når man velger den kirkelig, i tillegg er Gud med som en tredje part. Disse informantene mener at dette gjør det vanskeligere å gjennomføre en skilsmisse generelt sett.

På den andre side så viser noen av informantene stor forståelse for at ikke-kristne velger å gifte seg borgerlig. En sier:

:” ...Forstår de som ikke er kristne. Hvorfor skal du bekrefte noe overfor Gud når du ikke tror på ham?...”

Fra denne side sett uttrykkes også logisk forståelse for at ikke- kristne velger borgerlig vigsel.

6.1.7 Ekteskap i forandring

To av informantene mener at ekteskapet har forandret seg og at ektefellene har andre holdninger og krav overfor hverandre enn i tidligere tider. En uttaler:

”...men ekteskapet slik det har blitt i Norge...er ikke slik det var før i tiden...et ekteskap i Norge er ikke så bindende lenger...mange ekteskap har utviklet seg som samboerskap istedenfor...mange tar dette altfor lett...å skilles...jeg tror ikke at folk går godt nok inn...tar samlivskurs og lignende...eller har tenkt godt nok igjennom...”

Informanten mener at før i tiden var ekteskapet mer bindende for partene enn det er i dag. Det kommer dessverre ikke fram hva informanten mener med før, men det er naturlig å tolke *før* som da skilsmissestatistikken ikke var så høy, og da de fleste valgte å bli i ektestanden.

Det er holdningen til ekteskapsløftet informantene hevder har blitt annerledes. Det sammenlignes med samboerskap, der paret ikke har noen juridiske plikter overfor hverandre og kan bryte forholdet når det måtte passe. Det hevdes at holdningene til ekteskapsløftet har dreiet mer i denne retning.

En annen informant sier:

”...I dag søker man så mye mer enn en god og omsorgsfull person...man ser ting ut fra sitt eget...”

Denne mener at før søkte man personer som var gode og omsorgsfulle, men i dag forlanger man så mye mer. Kravet ektefellene har overfor hverandre har økt og gjort ekteskapet vanskeligere enn før. Samholder man disse uttalelsene kan man si at informantene tegner et bilde av at ekteskapet krever mer av partene samt at det skal mindre til før ekteskapet brytes(svakere bindinger). Det at man *ser ting ut fra sitt eget* tyder på at informanten mener at partene i ekteskapet tenker mer egosentrisk enn før.

Totalt kan det hevdes at to informanter tegner et bilde av at ekteskapet har forandret seg, og at i dag er bindingene svakere mellom ektefellene samt at ektefellenes krav overfor hverandre er større.

6.1.8 Ønske om å inngå ekteskap

Alle informantene ble spurt om de mente de ville inngå ekteskap i fremtiden. Her uttrykte de alt fra sterke ønsker om å gifte seg til mer vagere uttrykk om at de håpet de ble gift en gang.

Her gir informantene utsagn som:

”...jeg har veldig lyst til å gifte meg...”

”...jeg håper på det...”

”...mitt mål er å oppnå et lykkelig ekteskap...”

Samtlige informanter så for seg at de ble gift en gang i fremtiden, og ønsket om dette var generelt stort. Det må bety at alle hadde et positivt syn på ekteskapet, og ikke var engstelige for å inngå ekteskap.

På den andre siden må det nevnes at noen uttrykte en viss skepsis til å inngå ekteskap. En uttrykker:

”...Det er noen ganger man lurer på om man har lyst til det...man ser at det er så mange som blir såret...”

”...jeg har venninner (med skilte foreldre) som ikke ønsker å gifte seg fordi de ikke ønsker at det skal gå sånn...”

Faktorer som gjorde disse skeptiske var at de selv hadde skilte foreldre, eller hadde venner med skilte foreldre og hadde hørt hvor vanskelig et ekteskap kunne være, og hadde erfart hvor sårende et brudd kan være. En hevder at de mange skilsmissene gjør ham skeptisk.

6.1.9. Oppsummering

Totalt kan man si at alle informantene ønsker å gifte seg, men at noen av dem uttrykker en viss skepsis på grunn av høye skilsmissestatistikker og negative opplevelser med ekteskap som ikke har fungert godt.

6.2 Analyse av informantenes syn på samboerskap

I denne delen skal jeg ta for meg den kvantitative og kvalitative undersøkelsen av kristne ungdommers syn på ulike samlivsformer. Først kommer resultatene av den kvantitative undersøkelsen, deretter resultatene av den kvalitative undersøkelsen. Til slutt drøftes resultatene for begge undersøkelsene.

6.2.1 Den kvantitative undersøkelsen

Samlet syn på samboerskap totalt

Syn på samboerskap for alle (%)

Tabell 1.

Akseptert	42
Ikke akseptert	34
Usikker	23
%	99
N =	241

Den kvantitative undersøkelsen viser i følge tabell 1 at 42 % av de spurte aksepterer samboerskap, 34 % aksepterer ikke samboerskap og 23 % sier de er usikre.

Som vi ser er den gruppen som aksepterer samboerskap den største og utgjør litt under halvparten av alle informantene. Det er 8 % flere som aksepterer samboerskap sammenlignet med de som ikke aksepterer samboerskap. Dette er en markant forskjell.

Gruppen usikre er den minste, men er likevel forholdsvis stor og utgjør litt under en fjerdedel av hele informantgruppen.

6.2.2 Kjønnsforskjeller og syn på samboerskap

Syn på samboerskap etter kjønn (%)

Tabell 2

	Kvinner	Menn	Alle
Akseptert	39	48	42
Ikke akseptert	35	34	34
Usikker	26	19	23
%	100	101	99
N =	140	101	241

Totalt ser vi at ca. 1/3 av kvinnene aksepterer samboerskap, mens ca. 1/2 av mennene gjør det samme. Ca 1/3 av begge gruppene stiller seg ikke-aksepterende til samboerskap, mens ca 1/3 av kvinnene er usikre og 1/5 av mennene sier det samme.

6.2.3 Aldersforskjeller og syn på samboerskap

Den kvantitative undersøkelsen tar for seg ungdommer på kristne videregående skoler og dette medfører lite sprik mellom informantene i alder. De vil i hovedsak ligge i alderen 16 til 19 år. Likevel kan det være interessant å se om det er ulike trekk i syn på samboerskap mellom de yngste og de eldste. Her blir elevene delt i to grupper. Den ene gruppen er de på 15 – 16 år, og utgjør totalt 91 informanter mens den andre gruppen er 17 – 20 år, og utgjør totalt 150 informanter. Noen helt få er over 20 år.

Aldersforskjeller med henhold til å akseptere samboerskap (%).

Tabell 3

	15 – 16 år	17 – 20 år	Alle
Akseptert	48	38	42
Ikke akseptert	30	38	34
Usikker	23	23	23
%	101	99	99
N =	92	149	241

I følge tabell 3 ser vi at de yngste har større aksept for samboerskap enn de eldste. Usikkerheten er omtrent den samme i begge gruppene.

6.2.4 Menighetstilhørighet og syn på samboerskap

Når det gjelder å få fram nyanser i synet på samboerskap mellom ulike menighetstyper er vanskeligheten å definere hvilke menighetstyper som kan defineres inn under samme kategori. I denne oppgaven velger jeg å dele i 4 ulike kategorier. Den ene er Norsk Luthersk Misjonssamband (Misjonssambandet) som er representert med 59 informanter, den andre er Normisjonen og Santalmisjonen samlet som er representert med 22 informanter, den tredje er frikirkesamfunn (Den evangelisk-lutherske frikirke, Pinsemenigheten, Misjonsforbundet og andre kirkesamfunn), som er representert med 46 informanter, og den fjerde er Statskirken som er representert med 111 representanter, med 3 fra bedehuset utgjør denne gruppa 114 informanter.

Grunnen til å samle fire frikirkesamfunn i en kategori er at hver for seg ville disse utgjøre en så liten gruppe at det ville medføre forholdsvis dårlig statistikk. Samtidig har alle disse til felles at de er selvstendige frimenigheter.

Syn på samboerskap i henhold til kirketilhørighet (%)

Tabell 4

	NLM	Normisjonen	Frikirkesamfunn	Statskirken	Alle
Akseptert	22	18	26	64	42
Ikke Akseptert	54	59	39	19	34
Usikker	24	23	35	18	23
%	100	100	100	101	99
N =	59	22	46	114	241

Her viser undersøkelsen at aksepten er størst blant statskirken informanter der nesten to av tre aksepterer samboerskap. Videre er det et forholdsvis stort sprang til frikirkesamfunnene som kommer på andre plass med ca 1/4 som aksepterer samlivsformen. På sisteplass kommer Misjonssambandet og Normisjonen med ca.1/5 av informantene som aksepterer denne samlivsformen.

Samme tendensen gjentar seg når det gjelder de som ikke aksepterer samboerskap.

Vi ser her at Misjonssambandet og Normisjonen er de som har færrest informanter som aksepterer samboerskap, der litt over halvparten av informantene sier at de ikke aksepterer dette.. Frikirkesamfunnene kommer på andreplass der vel 2/5 av informantene hevder at de ikke aksepterer samlivsformen.

På tredjeplass kommer Statskirken der litt under 1/5 av informantene ikke aksepterer samboerskap. Som vi ser er det størst sprik mellom statskirken og de andre organisasjonene/kirkesamfunnene når det gjelder holdning til samboerskap.

Informantene fra frikirkesamfunn er de som viser størst usikkerhet med tanke på samboerskap. Her hevder 35 % at de er usikre. Misjonssambandet og Normisjonen ligger temmelig likt her med henholdsvis 24 % og 23 % som er usikre. I Statskirken, der usikkerheten er lavest, hevder bare 18 % at de er usikre.

Generelt kan man si ut fra denne undersøkelsen at Statskirken viser størst aksept og lavest usikkerhet med tanke på samboerskap.

Misjonssambandet og Normisjonen er de som har færrest som aksepterer denne samlivsformen, men usikkerheten er litt høyere enn i statskirken, og en god del lavere enn i frikirkesamfunnene.

Frikirkesamfunnene viser størst usikkerhet til samboerskap og de viser litt større aksept for samboerskap enn Misjonssambandet og Normisjonen. Samtidig er aksepten for samboerskap langt større i Statskirken enn i frikirkesamfunnene.

Totalt viser dette at det er ulike syn på samboerskap mellom menighetene og dette sier litt om at det er store sprik i syn innen Den norske kirke. Det er også uenigheter innen de andre menighetene, men tyngdepunktet er et annet.

6.2.5 Kirkegang og syn på samboerskap

For å undersøke om det er en sammenheng mellom synet på samboerskap og hyppigheten i informantenes kirkegang krysset de enkelte informantene av hvor ofte de gikk til kirke/møte. Her hadde informantene 4 alternativer: Ukentlig, månedlig, sjelden og aldri. Bare 4 krysset av at de aldri gikk i kirke/møter så denne gruppa ble talt sammen med de som sjelden gikk til kirke/møter.

Syn på samboerskap i henhold til kirkegang (%)

Tabell 5

	Ukentlig	Månedlig	Sjelden/aldri	Alle
Akseptert	22	47	77	42
Ikke akseptert	48	30	13	34
Usikker	30	23	10	23
%	100	100	100	99
N =	128	43	70	241

Undersøkelsen viser her at den gruppen som går oftest til kirke/møter har færrest som aksepterer samboerskap, og de som går sjeldent og aldri til kirke/møter har den største gruppen som aksepterer dette.

Den gruppen som er usikker er størst blant de som går oftest til kirke/møter og betraktelig lavere blant de som sjelden eller aldri går til kirke.

Det går et forholdsvis klart skille mellom gruppen som går forholdsvis ofte til kirke og de som sjelden eller aldri gjør dette.

Totalt er tendensen at gruppen som går ofte til kirken har mange som ikke aksepterer samboerskap, samt mange som er usikre, og de har den minste gruppen som aksepterer samboerskap.

Gruppen som sjelden og aldri går til kirke har mange som aksepterer samboerskap, den minste gruppen som ikke aksepterer samboerskap, og den minste gruppen som er usikker.

6.2.6. Bibelstudie og syn på samboerskap

Når det gjelder personlig bibelstudie svarte 73 at de daglig leser i Bibelen, 67 angir at de leser ukentlig i Bibelen, 16 oppgir at de månedlig leser i Bibelen og 85 leser sjelden eller aldri. Bare 7 oppgir at de aldri leser i Bibelen. De som oppgir at de leser sjelden eller aldri ble slått sammen til en gruppe.

Syn på samboerskap i henhold til bibelstudie (%)

Tabell 6

	Daglig	Ukentlig	Månedlig	Sjelden/aldri	Alle
Akseptert	11	25	69	78	42
Ikke akseptert	62	40	13	12	34
Usikker	27	34	19	11	23
%	100	99	101	101	99
N =	73	67	16	85	241

Undersøkelsen viser at prosenten av de som aksepterer samboerskap i de ulike gruppene øker jo sjeldnere de leser i Bibelen. Allerede fra daglig til ukentlig bibellesning er det godt og vel

en dobling av de som angir at de aksepterer samboerskap. Det samme viser seg å skje fra ukentlig til månedlig bibellesning. Gruppen som angir at de aksepterer samboerskap blant de som månedlig leser i bibelen er mer enn dobbelt så stor, sammenlignet med de som angir at de leser i Bibelen ukentlig.

Det er også en økning av de som aksepterer samboerskap fra de som leser månedlig i Bibelen til de som leser sjelden eller aldri. Økningen her er betraktelig mindre.

Når det gjelder prosenten av de som ikke aksepterer samboerskap øker denne jo oftere det leses i Bibelen. Av de som oppgir at de leser ukentlig i Bibelen svarer 40 % at de ikke aksepterer samboerskap.

Fra de som leser ukentlig til de som leser månedlig er det en kraftig reduksjon av gruppen som ikke aksepterer samboerskap.

Når det gjelder gruppen av usikre er det en økning av usikre fra de som leser Bibelen daglig til de som leser ukentlig på 7 %.

Videre er det en markert mindre gruppe usikre blant de som oppgir at de leser Bibelen månedlig sammenlignet med de som leser ukentlig.

Det er også en markert mindre gruppe usikre av de som sjelden eller aldri leser i Bibelen sammenlignet med de som leser månedlig.

6.2.7 Oppsummering

Ser man hele undersøkelsen samlet er det flest informanter som sier de aksepterer samboerskap.

Det er flere unge kristne menn som aksepterer samboerskap enn unge kristne kvinner. Omtrent like mange kvinner som menn aksepterer ikke samboerskap. Usikkerheten er størst blant kvinnene.

Gruppen som aksepterer samboerskap er størst blant de yngste(15-16 år). Blant de eldste(17 – 20 år) er det prosentvis en like stor gruppe som aksepterer samboerskap som de som ikke aksepterer dette. I den yngste gruppa er andelen av de som aksepterer samboerskap markert større enn de som ikke aksepterer denne samlivsformen.

Når det gjelder menighetstilhørighet er gruppen av de som aksepterer samboerskap minst i Normisjonen og Misjonssambandet. Innen frikirkesamfunn og bedehuset er gruppen som aksepterer samboerskap litt større enn hos Normisjonen og Misjonssambandet..

Statskirken har den største gruppen som angir at de aksepterer samboerskap. Denne gruppen er markert større enn de andre.

Når det gjelder kirkegang og bibellesning er tendensen hele veien at jo mindre bibellesning og jo færre kirkebesøk desto større er gruppen som aksepterer samboerskap. Det samme kan sies i motsatt retning at jo flere kirkebesøk og jo oftere bibellesninger desto større er gruppen som ikke aksepterer samboerskap.

6.2.8 Den kvalitative undersøkelsen

Synet på samboerskap blant de åtte informantene hadde forholdsvis store variasjoner. Her finner man alt fra de som mener at samboerskap er uetisk og synd mot Gud, til de som hevder at det er galt å mene at samboerskap er galt.

En kvalitativ undersøkelse vil ikke kunne angi hvor mange prosent i en gruppe som mener hva, men de intervjuede kan deles inn i fire grupper. De fleste argumenterer forholdsvis sterkt mot samboerskap og peker på Bibelen som den etiske rettesnor. Disse fremholder få fordeler ved samboerskap, men peker heller på negative sider her.

Noen uttaler at de er mot samboerskap fordi de er kristne og hevder at Bibelen taler mot denne samlivsformen. På den andre siden ser noen av disse flere fordeler ved samboerskapet, og forstår ikke-kristne som velger denne samlivsformen.

Noen få hevder at samboerskap er helt greit og ser få eller ingen betenkeligheter med dette og betrakter det som naturlig, vanlig og fornuftig å være samboer før man gifter seg.

Helt få skiller seg litt ut fra de andre. Disse har vært samboere, men mener dette er galt ut fra Bibelen og vil advare andre mot å inngå samboerskap selv om de uttrykker aksept for denne samlivsformen og forstår par som lever som samboere. Disse uttrykte at de opplevde en konflikt mellom sitt eget syn og det de oppfatter som Bibelens syn.

6.2.9 Gruppen som stiller seg negative til samboerskap

Den største gruppen uttalte seg mest kritisk til samboerskap. Disse peker alle på at Bibelen er mot samboerskap og i tillegg nevner de rasjonelle argumenter som er med og underbygger deres syn. Selv om disse er negative til samboerskap, så er det en del nyanser mellom de enkeltes syn i denne gruppen.

Uetisk

Samtlige i den store gruppe hevder at samboerskap er etisk galt. Alle hevder at det strir mot Bibelen, uten å sitere bibelsteder, de hevder at det er å drive hor, siden de forutsetter at samboere lever sammen også seksuelt. En hevder også at det ikke skal være noen alternativ samlivsform for ekteskapet. Noen uttaler eksplisitt at samboerskap er synd, det vil si synd mot Gud. En uttrykker seg mer upresist og sier at samboerskap er en slags juksegreie før ekteskapet.

Eksempler på sitater kan være:

”Det blir som å drive hor på en måte...”

”Det er ikke helt riktig...føler jeg...”

”...det skal ikke være noen erstatning for ekteskapet...”

”...Bibelen sier at samboerskap er feil. Tenker du synd ? Ja...”

”...en juksegreie før man er gift...på en måte...”

Totalt ser vi at disse legger ulike vinklinger til grunn for sitt syn på samboerskap, men alle konkluderer med at samboerskap er uetisk.

Sex før ekteskapet er synd

Et tema som godt kunne ha blitt tatt opp under ”Uetisk” er flertallets syn på sex. Her hevder informantene at hovedgrunnen til at samboerskap er synd er at det er uetisk å ha sex utenfor ekteskapets rammer. Flere uttaler at det er greit å bo sammen, men galt å ha sex sammen. Det er altså seksuelt samliv som gjør et samboerskap galt i følge flere av de som er restriktive til denne samlivsformen.

To informanter uttrykker at det å inngå samboerskap er ”risikabelt” med tanke på at man utsetter seg for fare for å ”falle i fristelse”. De mener at det blir vanskeligere å leve seksuelt avholdende i et samboerforhold.

Her kan man finne uttalelser som:

”...tror det er vanskelig å bo sammen og ikke ligge sammen...”

”...viktig at man ikke skal ha sex og det før ekteskapet...”

”...det er det(sex) som er synd ikke det å bo sammen..”

Her uttrykker de spurte at det uetiske er seksuelt samliv, ikke det å bo sammen.

Innbilning at samboerskap er positivt

Alle ble spurt om de ikke mente at samboerskap var en god og fornuftig måte å prøve ut et ekteskap på, for å teste om paret passet sammen. Her svarer en av informantene blant annet at han mener at dette er noe man ofte tror, men at det ikke er slik i virkeligheten.

Han sier:

”det tror jeg ikke er riktig...det(samboerskap som prøveform) er noe man tror er bedre..”

Denne informanten begrunner sitt syn ut fra Bibelen og mener at Bibelen vet bedre enn mennesket hva som er best.

Vil ikke selv bli samboer

Samtlige informanter ble spurt om de selv kunne tenke seg å bli samboere. Den største gruppen, som behandles her, uttaler seg sterkt kritisk til samboerskap. Ingen av disse ser for seg at de selv i fremtiden vil velge denne samlivsformen. De uttrykker alt fra et forholdsvis bestemt *nei*, til et visst ydmykt håp om at de forblir i sin nåværende overbevisning. Et par mener at de ikke på noen måte vil endre syn i fremtiden. Alle de som uttalte seg negativt om samboerskap tror de vil forbli i den overbevisning de har i dag.

Blant disse kan man få uttalelser som:

”...hvis de (venner som var samboere) hadde det bra, ville jeg sett at de hadde det bra...men jeg ville ikke syns at det var rett likevel..”

” Kan du bli samboer i fremtiden? Jeg håper nå ikke det...nei, da må det skje noe drastisk...”

”Ville du foretrekke samboerskap ?” ” Nei...”

Denne gruppen preges av variasjoner fra et bestemt *nei* til et mer ydmykt *nei*.

Best for mennesket

Blant nei-gruppa var det noen som hevdet at samboerskap ikke var det beste for mennesket, siden de mener at Bibelen taler mot denne samlivsformen. Her tenker de hele menneskeheten under ett og legger til grunn at det som strir mot Bibelen ikke er til det beste for mennesket. Dette må forstås i lys av skapertanken der alle er skapt av Gud, som kjenner menneskets beste, og som uttrykker sin vilje gjennom Bibelen.

Rasjonelle grunner

I tillegg til bibelske grunner hadde flere også rasjonelle og praktiske grunner for å argumentere mot samboerskap. Ingen av de som argumenterte mot samboerskap hadde bare rasjonelle og praktiske argumenter, uten å nevne Bibelen.

En mener at samboerskap kan føre til større psykologiske belastninger fordi samboerskap ofte varer kort og at et samlivsbrudd er belastende. Han sier:

”...for å slippe de psykologiske belastningene...det med brudd...”

En hevder at samboerskap driver til prestasjonsangst. Med dette mener han at denne samlivsformen er så *løs* at partene nødvendigvis ikke klarer å bli trygge på om den andre vil bli i forholdet. Dette kan føre til at partene ikke kan bli trygge på om de er gode nok for hverandre. Informanten setter her opp ekteskap mot samboerskap og hevder at ekteskap er betydelig tryggere med sine klare rammer. Han sier blant annet:

”... prestasjonsangst... man må være god nok for at ikke partneren skal forlate ham...at man binder seg (ekteskap) skaper mye mer trygghet i forholdet...”

En informant mener at det å inngå samboerskap er et tegn på at paret ikke er helt trygge på hverandre. Han sier:

”...jeg synes det blir feil (å inngå samboerskap)...man er tydeligvis ikke trygge nok på hverandre...”

En av informantene opplever samboerforhold som relativt kortvarige, og mener dette har sammenheng med de ”løse” rammene rundt dette. Han opplever dette som en slags bruk og kast -mentalitet av mennesket. Jeg tolker denne informanten slik at han mener at partene

holder sammen så lenge de har nytte av hverandre. Altså at tanken om å *få* er mer sentral enn tanken om å *gi*. Han sier:

”.. det blir bruk og kast-metoden av mennesker...”

En annen informant argumenterer med at samboerskap er juks, og hevder at den eneste samlivsformen er ekteskap. Denne samlivsformen er som et ekteskap i praksis, men det vesentlige med juridiske bindinger mangler og gjør dette til et slags jukseekteskap. Denne sier:

”Jeg synes det har noe med ekteskap å gjøre...det er det som er ekteskapet...å bo sammen med den personen...”

” en juksegreie før man er gift... på en måte...”

Et par av informantene nevner at barn ofte er et resultat av samboerskap, og at disse ofte kan bli lidende i og med at f. eks mor har flere samboere over en kortere tid, eller at barnet bare får en forelder å forholde seg til hvis det ikke innledes et nytt forhold. Begge disse sidene fremholdes som uheldige for barna. En sier:

”...ofte blir det barn....de barna vokser opp med en forelder etter hvert....de får ofte en ny far eller mor etter hvert.....veldig negativt for barna...de har mye bedre av å vokse opp i en kjernefamilie da...”

Følelsesmessige uttrykk

Noen av informantene kommenterer at samboerskap blir mer og mer akseptert i samfunnet. Spesielt nevner de at det blir mer og mer akseptert innen kristne kretser. To av informantene har forholdsvis sterke følelser overfor denne utviklingen. En uttrykker en klar tristhet over at mange velger denne samlivsformen. En annen uttrykker seg mer gjennom intereksjoner. Her kommer informantene med utsagn som:

”...inn i tida da...”

”...blir mer og mer vanlig blant kristne...”

”...det er trist..”

”.. huff.. at de gjør det...”

Toleranse

Alle de informantene som har blitt behandlet her er klart negative til samboerskap. De har alle både like og ulike vinklinger på argumentasjonen, men de fleste viser stor grad av toleranse

overfor andre menneskers valg. Det er de færreste som hevder at andre syn er uakseptable. Her er utsagn som:

”... alle skal få lov til å leve livet sitt som de vil, men jeg må få lov til å velge det jeg vil...

”...folk må få velge selv...folk må få lov til å være samboere...”

En av informantene ble spurt om han hadde diskutert sitt syn med noen som var samboere.

Det hadde vedkommende, og hevdet at det er viktig å si fra hva som er rett. Denne informanten var den som klarest gav uttrykk for at han selv hadde rett, mens de andre tok feil.

Vedkommende mente generelt at det å hevde Bibelens syn er det objektivt rette.

Vedkommende hevdet:

”...man må rettlede de rundt seg...”

”...man skal ikke bare si det er greit det de gjør...”

”...bedre å si fra enn å ikke si fra...”

De fleste kjenner samboere

De fleste hevdet at de visste om noen som var samboere. Ikke alle disse hadde noen i nær familie, men når de fikk tenkt seg om litt kunne de hevde at de kjente samboere.

6.2.10 Ser positive sider ved samboerskap, men er mot

To av informantene skiller seg litt ut fra de andre. Begge argumenterer mot samboerskap, men uttrykker en tvetydighet når det gjelder synet på samboerskap.

Den ene har vært samboer selv og sier at han har akseptert samboerskap for sin egen del. Det er imidlertid litt uklart om han aksepterer dette for sin egen del nå eller ikke. Han hevder at samboerskap er galt ut fra Bibelen, og presiserer at det er det seksuelle samlivet som er synd, ikke det å bo sammen. Denne har også nær familie som er samboere. Han antyder at media fremstiller ekteskapet negativt og mener å ha blitt påvirket av dette og av miljøet generelt. Denne påvirkningen beskriver informanten som negativ. Han advarer andre mot å inngå samboerskap. Informanten opplever en konflikt mellom sin egen oppfatning og det han mener er rett. Det er uklart om konflikten er knyttet til at han tidligere valgte samboerskap, eller om han lever i en konflikt med det han mener er rett nå.

Noen av uttalelsene er:

”...bor du sammen med en du er glad i er det fort at du kan falle i fristelse (sex)...”

”... i følge Bibelen er det synd å falle i den fristelsen...”

”...jeg har selv vært samboer...”

”...mor er nå forlovet med en mann hun bor sammen med...det er flere i familien som står i samme situasjon...”

”...Jeg har kanskje blitt negativt påvirket av miljøet(nevner spesielt media her)...”

”...i følge Bibelen er det ikke akseptert(samboerskap)...men jeg har selv akseptert det...” ”Er du i en konflikt der?” ”Ja, jeg vil si det...”

Den andre informanten uttrykker at han forstår de som inngår samboerskap. Han mener det er en vanlig samlivsform blant ikke-kristne før de inngår ekteskap. Han uttrykker at samboerskap kan være nyttig, at det å bo sammen er akseptert, men at seksuelt samliv er synd.

Denne informanten opplever seg selv som mindre konservativ enn de andre på skolen, og det er uklart om han mener samboerskap egentlig er galt, selv om han uttrykker at seksuelt samliv er synd. Han sier:

”...jeg synes det(samboerskap) kan være nyttig...”

”Jeg forstår hvorfor andre vil det...”

”...jeg føler ikke det er galt å bo sammen...”

”...sex skal man holde innenfor ekteskapet...”

”...man lever i synden da...med samboerskap da (hun virker litt usikker her, hun uttrykker at hun egentlig ikke selv føler at det er synd)...”

”...jeg er ikke av de mest konservative her...jeg er mer av de alternative her på skolen... føler jeg...”

6.2.11 Gruppen som stiller seg positive til samboerskap

Av de intervjuede var det bare et par som uttalte en forholdsvis positiv holdning til samboerskap. Det bør også nevnes at de to sistnevnte som alt i alt var negative til denne samlivsformen uttrykker stor grad av forståelse for de som velger samboerskap, og viser forståelse for at samboerskap kan være fornuftig.

Samboerskap er bra

Som nevnt dreier det seg bare om et par stykker av alle spurte som stiller seg forholdsvis positive til samboerskap. En uttaler at han planlegger å bli samboer innen kort tid, og grunnen er at han har lyst til dette. Generelt har han ikke tenkt mye på konsekvensene av det å flytte sammen. Informanten oppfatter det å være samboer som *koselig*. En annen planlegger ikke selv ennå å bli samboer, men uttrykker ingen betenkeligheter ved å bo sammen uten å være gift. Han ser det som sannsynlig at han i fremtiden blir samboer. Her sier informantene: "...synes egentlig det er bra..."

"...jeg har lyst...derfor gjør jeg det..."

"...Ser du noe betenkelig ved å være samboer?" "Nei, egentlig ikke..."

En annen side som kommer til uttrykk gjennom den ene informanten er en sterk tro på at forholdet vil vare evig, og at han for eksempel *vet* at den andre parten aldri vil bryte ut av forholdet. Det utvises stor grad av tillit til den man er sammen med. Her uttrykker denne informanten:

"...jeg vet at hun ikke gjør det (bare plutselig gjør det slutt og flytter ut)..."

Noe av det typiske her er at informantene legger lite vekt på ansvaret ved å inngå samboerskap.

Noen kritiske tanker

På den andre side må det nevnes at den ene informanten hadde noen kritiske bemerkninger. Det må også nevnes at disse bemerkningene har han fått gjennom samtale med foreldrene.

Ansvaret for felles økonomi nevnes spesielt, videre påpeker informanten at den andre parten forholdsvis lett kan bryte forholdet, at man kan bli alene med et barn nevnes, og at det totale ansvaret ved å bo sammen er større enn det informanten i utgangspunktet trodde. Han ble også spurt om hvordan han trodde det ville bli å inngå et nytt forhold hvis dette tok slutt. Svaret her var at det nok ikke ville være så lett å inngå et nytt forhold raskt. Dette ville avhenge av hvordan forholdet ble slutt. Det ville være verre hvis de skiltes som uvenner. Denne informanten påpeker at man bør inngå en samboerkontrakt.

Disse kritiske innvendingene til samboerskap kom først da foreldrene forstod at informanten planla å inngå samboerskap. Informanten sier:

"...det var mamma som fortalte meg om det negative."

"...det er ganske mye ansvar...ganske mye mer enn det jeg tror..."

”...det er mye økonomiske greier du må gjennom...”

Selv om denne informanten hadde fått forklart en del negative sider ved samboerskap uttrykte han ikke noen forandring av sitt syn på samboerskap. Planen om å bli samboer forholdsvis snart stod også ved lag.

Foreldrenes innflytelse

Som det fremgår av forrige avsnitt har foreldrene gitt uttrykk for en forholdsvis kritisk holdning til samboerskap overfor begge disse informantene. Dette kommer til uttrykk hos den ene informanten ved at han uttrykker at han så få negative sider ved samboerskap før mor hadde snakket med ham om dette. Det virker som denne samtalen var mer preget av de negative sidene ved samboerskap enn de positive.

Den andre informanten uttrykker at spesielt far er negativ til denne samlivsformen. Det kan også virke som at dette har kommet fram for kort tid siden, fordi informanten sier at far var mer negativ enn det han egentlig var klar over tidligere.

Her kommer informantene med uttalelser som:

”...det var mamma som fortalte meg om det negative...”

”...faren min synes det er helt forferdelig...”

Overgangsfase

Ingen av de som stiller seg positive til samboerskap i denne undersøkelsen uttrykker at de ser på samboerskap som en varig samlivsløsning. Alle gir uttrykk for at dette er en overgangsfase før ekteskapet. De uttrykker at samboerskap er en god prøveform for å se om paret passer sammen før de gifter seg. Det oppfattes blant annet som en test for å se om paret muligens kan gå til det skrittet å gifte seg. En uttrykker:

”...ønsker å bli samboer først...for å se om det fungerer...om man fungerer under samme tak...”

En informant hevder at det er for tidlig å forlove seg når han er 18 år, så det er da bedre å bli samboer. Samboerskap oppfattes her som mindre *skummelt*, enn det å forlove seg. Her sier denne:

”Jeg er bare 18...så det er litt for ungt å forlove seg...”

Ingen av disse uttrykker eksplisitt at de skiller mellom samboerskap når ekteskap er planlagt, eller det ikke foreligger planer om dette, men som nevnt uttaler de seg om samboerskap som det skulle være en overgangsfase til ekteskapet.

Ingen nevner tro eller Bibelen

Et typisk trekk for de som stilte seg negative til samboerskap var at de ofte henviste til noe bibelsk, og la dette til grunn for deres syn på samboerskap. Denne gruppen som stiller seg positive til samboerskap henviser aldri til noe av dette. Den ene informanten ble spurt om hans tro hadde noe å si for meningene rundt samboerskap. Her uttrykte informanten usikkerhet, og endte opp med at han ikke trodde dette hadde noen betydning for hans oppfatninger på dette punkt.

Ingen av disse informantene argumenterer ut fra Bibelen for sitt syn.

Oppsummering

Totalt for nei-gruppen kan man sammenfatte holdningene i at alle kjenner samboere, alle er klart negative til samboerskap, men viser både forståelse og toleranse overfor andres valg. Ingen tror eller håper at de selv vil endre syn. Argumentene mot samboerskap kan være både bibelske og mer rasjonelle.

De fleste fremhever seksuell omgang som det uetiske med et samboerskap, ellers vil det å bo sammen oppfattes som akseptert, men risikabelt fordi det vil være lett å falle i fristelse (ha sex).

Graden av motstanden mot samboerskap varierer fra svært negativ, der informantene uttrykker seg med følelsesutbrudd ("..huff..," "..det er trist...") til en klar forståelse av at samboerskap kan være nyttig, men er galt fordi de mener at Bibelen taler mot denne samlivsformen.

Gruppen som er mot samboerskap, men ser positive sider med dette hevder at samboerskap er galt, men at det er det seksuelle samlivet som er grunnen til dette, ikke det at et par bor sammen. Begge ser positive sider ved samboerskap. I tillegg virker det som om begge disse er usikre på sitt standpunkt. De uttrykker seg litt tvetydig. På den ene siden uttrykker de at de ikke aksepterer samboerskap, men på den andre siden virker det som de er nær på å akseptere dette likevel. Den ene uttrykker at han opplever en konflikt her.

Gruppen som uttrykker seg positive til samboerskap er liten, men de argumenterer klart for at samboerskap er en god ordning, de viser liten forståelse for negative sider ved samboerskap, noe som gjerne er en følge av at de ikke har tenkt mye gjennom det å inngå samboerskap.

Foreldrene uttrykker stor grad av skepsis overfor samboerskap, informantene oppfatter samboerskapet som en overgangsfase til ekteskapet og de bruker ikke bibelske argumenter.

6.2.12 Drøfting

Undersøkelsen viser at det er en stor andel av informantene totalt som aksepterer samboerskap. Dette er litt overraskende siden undersøkelsen er tatt på kristne skoler blant elever som bekjenner seg som kristne. Denne gruppen hadde jeg forventet var litt mer konservative i henhold til synet på samboerskap, men omtrent halvparten angir at de aksepterer samboerskap.

Det er vanskelig å si noe sikkert om hvorfor det er slik, men kanskje samboerskap har blitt så vanlig, også blant kristne, at dette aksepteres i større og større grad. En annen relevant side ved dette er at elevene mottar impulser fra flere hold enn skolen.

En annen faktor som er interessant er at de yngste er mer liberale i synet på samboerskap enn de eldste. Man kan jo spørre seg om dette tyder på at de eldste er mer og blir mer konservative med alderen. En annen faktor kan være at skolen har fått påvirket de eldste mer enn de yngste i konservativ retning. En tredje tanke kan være at vi står overfor en ny generasjon unge med et mer liberalt syn på samboerskap. Dette kan man ikke si noe sikkert om, men det er verd å reflektere over.

Det er også overvekt av menn som er aksepterende til samboerskap. Det er vanskelig å si noe sikkert om hvorfor det er slik, men kanskje kvinner har større behov for et mer trygt og stabilt forhold sammenlignet med menn. Kanskje menn er mer tilbakeholdne med å binde seg enn det kvinner er. Er muligens kristne kvinner mer konservative enn kristne menn. Dette kan man som sagt ikke si noe sikkert om.

Jo hyppigere informantene studerer Bibelen, og går til kirke, jo færre aksepterer samboerskap. Dette er også en interessant sak. Det kan ha med at både Bibelen og kirka/møtene formidler holdninger. De som ofte går til kirke vil kanskje i større grad ha en kirkestyrt tolkning av Bibelen.

Kanskje de som bruker Bibelen ofte har en mer biblistisk bibeltolkning.

Noen vil muligens hevde at de som ofte går til kirke/møter og som bruker Bibelen hyppig holder seg nærmere det kristne normgrunnlaget enn de som ikke gjør dette like ofte. Dette er

vanskelig å si sikkert siden det er uenigheter om normgrunnlaget, og dette med bibellesning og etisk konservatisme kan gå begge veier. De som er konservativt moralske leser gjerne ofte i Bibelen.

Dette er det også vanskelig å si noe sikkert om.

6.3 Analysen av informantenes syn på homofilt partnerskap

I det følgende kapittelet presenteres informantenes syn på homofilt partnerskap. Først presenteres den kvantitative undersøkelsen, deretter den kvalitative. Til slutt drøftes noen av resultatene

6.3.1 Den kvantitative undersøkelsen

Samlet syn på partnerskap for alle totalt

Syn på partnerskap for alle (%):

Tabell 7

Akseptert	25
Ikke akseptert	56
Usikker	18
%	99
N =	241

Den kvantitative undersøkelsen viser i følge tabellen at av alle de 241 informantene mener 25 % at de aksepterer partnerskap. 56 % mener at de ikke aksepterer partnerskap, mens 18 % hevder de er usikre på hva de skal mene.

Som vi ser er det stor overvekt av de som ikke aksepterer partnerskap, samtidig ser vi at det er bare litt over halvparten av informantene som hevder at de ikke aksepterer denne samlivsformen. Gruppen som aksepterer partnerskap er knapt halvparten så stor som de som ikke aksepterer partnerskap.

Gruppen av usikre er minst, men den skiller seg ikke mye i størrelse fra gruppen som aksepterer partnerskap.

Kjønnsforskjeller og syn på partnerskap

Syn på partnerskap etter kjønn (%):

Tabell 8

	Kvinner	Menn	Alle
Akseptert	26	24	25
Ikke akseptert	51	63	56
Usikker	22	13	18
%	99	100	99
N =	140	101	241

Prøver vi å trekke ut opplysninger fra undersøkelsen om det er spesielle tendenser mellom kjønnene og synet på partnerskap ser vi at det er omtrent like mange menn som kvinner som aksepterer partnerskap. Av kvinnene ser vi at 26 % aksepterer denne samlivsformen, mens 24 % av mennene sier det samme. Forskjellen mellom kjønnene er her svært liten.

Forskjellene mellom kjønnene kommer klarere fram når det gjelder de som ikke aksepterer partnerskap. Her ser vi at 51 % av kvinnene ikke aksepterer denne samlivsformen, mens 63 % av mennene hevder det samme. Her kan vi snakke om en markant forskjell, der andelen av menn som ikke aksepterer partnerskap er 12 % høyere enn andelen av kvinnene som ikke aksepterer denne samlivsformen.

Det er også en forskjell mellom kjønnene når det gjelder andelen usikre. 13 % av mennene hevder de er usikre på partnerskap, mens 22 % av kvinnene hevder det samme. Andelen usikre kvinner er omtrent dobbelt så stor som andelen usikre menn.

Totalt kan det sies at forskjellene i synet på partnerskap mellom kjønnene er at en markert større andel menn enn kvinner stiller seg *ikke aksepterende* til partnerskap, og en markert større andel kvinner enn menn stiller seg *usikre* til partnerskap.

Aldersforskjeller og syn på partnerskap

Syn på partnerskap etter alder (%):

Tabell 9

	15 – 16 år	17 – 20 år	Alle
Akseptert	26	25	25
Ikke akseptert	57	56	56
Usikker	17	19	18
%	100	100	99
N =	92	149	241

Som tidligere nevnt er det lite alderssprik mellom informantene, men det er likevel av interesse å se om det er ulikheter å spore mellom de yngste og de eldste. Vi kunne se en markert forskjell på de yngste (15 - 16 år) og de eldstes (17 – 20 år) syn på samboerskap. Når det gjelder synet på partnerskap er ser vi at det er omtrent ingen forskjeller mellom de to aldersgruppene.

Menighetstilhørighet og syn på partnerskap

Syn på partnerskap etter menighetstilhørighet (%):

Tabell 10

	Normisjonen	NLM	Frikirkesamfunn	Statskirken	Alle
Akseptert	18	5	17	40	25
Ikke akseptert	77	76	63	39	56
Usikker	5	19	20	20	18
%	100	100	100	99	99
N =	22	59	46	114	241

Når vi sammenligner menighetstilhørighet og syn på partnerskap ser vi flere markante forskjeller.

For det første ser vi at de som tilhører NLM har færrest informanter som aksepterer partnerskap. Bare 5 % hevder at de aksepterer denne samlivsformen. Normisjonen og frikirkesamfunnene har henholdsvis 18 % og 17 % som hevder at de aksepterer partnerskap.

Av de som angir at de tilhører statskirken hevder 40 % at de aksepterer denne samlivsformen. Statskirka har den desidert største gruppa som aksepterer samlivsformen. Normisjonen og frikirkesamfunnene utgjør en mellomstørrelse mellom NLM og statskirken. Forskjellen mellom kirkesamfunnene må sies å være meget stor når det gjelder aksept for partnerskap, bortsett fra forskjellen mellom Normisjonen og frikirkesamfunnene.

Videre ser vi ut fra tabell 2.4 at Normisjonen og NLM har flest som hevder at de *ikke aksepterer* partnerskap med henholdsvis 77 % og 76 %. Statskirken har færrest som ikke aksepterer denne samlivsformen med henholdsvis 39 %. Frikirkesamfunnene ligger midt mellom med 63 % som ikke aksepterer partnerskap. De forskjellene vi registrerer her mellom menighetene er markante hvis vi denne sammenheng ser bort fra Normisjonen og NLM

Når det gjelder usikkerhet overfor partnerskap ser vi at denne er lavest innenfor Normisjonen med bare 5 %. De andre tre gruppene (Statskirken, frikirkesamfunnene og NLM) er svært like med 19 % og 20 % som hevder de er usikre. Forskjellen mellom Statskirken, frikirkesamfunnene og NLM på den ene siden og Normisjonen på den andre siden er markant.

Totalt kan man si at Normisjonen, NLM og frikirkesamfunnene har færrest som aksepterer partnerskap og flest som ikke aksepterer dette, mens statskirken har den største gruppa som aksepterer partnerskap, og den minste gruppa som ikke aksepterer denne samlivsformen. Usikkerheten er markert lavest i Normisjonen og omtrent like stor i de tre andre gruppene.

Kirkegang og syn på homofilt partnerskap

Syn på partnerskap etter kirkegang (%):

Tabell 11

	Ukentlig	Månedlig	Sjelden/aldri	Alle
Akseptert	9	28	54	25
Ikke akseptert	70	49	36	56
Usikker	21	23	10	18
%	100	100	100	99
N =	128	43	70	241

Tabellen over tyder på at kirkegang kan ha innvirkning på hva informantene mener om partnerskap. Tabellen viser at antallet som aksepterer partnerskap øker sterkt jo sjeldnere informantene går til kirke eller møter. Antallet som aksepterer partnerskap tredobles fra de som går ukentlig til kirke/møte til de som går månedlig. Videre er det omtrent en dobling av antall som aksepterer partnerskap fra de som går månedlig til de som sjelden eller aldri går til kirke/møte.

Tar vi for oss de som ikke aksepterer partnerskap ser vi at antallet synker jo sjeldnere informantene går til kirke/møter. Antallet synker mest fra de som går ukentlig til kirke/møte til de som går månedlig. Antallet synker her med 21 %. Fra de som går månedlig til de som sjelden og aldri går til kirke /møte synker antallet med 13 %. Forskjellene er markante, og tyder i retning av at det kan være en sammenheng mellom hyppigheten i kirkegang/møtegang og syn på partnerskap.

Ser vi på de usikre ser vi at antallet er høyest blant de som går til kirke/møte månedlig, men bare 2 % høyere enn de som går ukentlig. Antall usikre er lavest blant de som sjelden eller aldri går til kirke/møter. 10 % av de som sjelden eller aldri går til kirke/møte angir at de er usikre på partnerskap.

Her ser vi at det er over dobbelt så mange usikre blant de som går ukentlig eller månedlig til kirke/møte som blant de som sjelden eller aldri går.

Totalt ser vi at aksepten for partnerskap er størst blant de som går sjeldnest til kirke/møte, og at antallet som ikke aksepterer partnerskap er størst blant de som går oftest.

Antall usikre er størst blant de som går oftest til kirke/møte og lavest blant de som går sjelden eller aldri.

En årsak til at det er slik kan kanskje være at de som går oftest til kirke/møte har meninger som er mer kirkestyrt enn de som går sjeldent.

Bibelstudie og syn på homofilt partnerskap

Syn på partnerskap etter bibelstudie (%):

Tabell 12

	Daglig	Ukentlig	Månedlig	Sjelden/aldri	Alle
Akseptert	5	13	38	49	25
Ikke akseptert	86	60	38	32	56
Usikker	8	27	25	19	18
%	99	100	101	100	99
N =	73	67	16	85	241

Av tabellen over ser vi at antallet som aksepterer partnerskap øker jo sjeldnere informantene leser/studerer Bibelen. Vi ser omtrent en tredobling i antallet som aksepterer partnerskap fra de som daglig leser til de som ukentlig leser i Bibelen. Vi ser igjen en knapp tredobling fra de som leser i Bibelen ukentlig til de som leser månedlig.

Antallet som aksepterer partnerskap øker videre fra de som leser månedlig i Bibelen til de som sjelden eller aldri leser. Også her er økningen markant, selv om man ikke kan snakke om noen dobling.

Vi ser også at gruppen som ikke aksepterer partnerskap reduseres jo sjeldnere informantene leser i Bibelen. Fra de som leser daglig til de som leser ukentlig reduseres gruppen som ikke aksepterer partnerskap med 26 %. Fra de som leser ukentlig til de som leser månedlig ser vi en videre reduksjon på antallet som ikke aksepterer partnerskap på 22 %. Reduksjonen fortsetter videre fra de som månedlig leser i Bibelen til de som sjelden eller aldri leser med 6 %. Alle disse forskjellene er markante.

Antall usikre er lavest blant de som leser i Bibelen daglig, og høyest blant de som leser ukentlig. Blant de som leser ukentlig og de som leser månedlig er antall usikre omtrent likt. De skiller 2 %. Antall usikre reduseres igjen en del fra de som leser månedlig til de som sjelden eller aldri leser i Bibelen. Reduksjonen i antall usikre her er på 6 %.

Totalt kan man si at antallet som aksepterer partnerskap øker jo sjeldnere det leses i Bibelen, og at antallet som ikke aksepterer øker jo oftere det leses i Bibelen.

Antall usikre er markant lavest blant de som leser daglig, og høyest blant de som leser ukentlig eller månedlig i Bibelen.

6.3.2. Oppsummering

For å kort oppsummere hovedmomentene i denne delen kan man si at over halvparten av informantgruppen sier de ikke aksepterer partnerskap. En fjerdedel av gruppen markerer at de aksepterer partnerskap.

Det er markant flere kvinner som aksepterer denne samlivsformen og markant flere kvinner som angir at de er usikre, sammenlignet med menn.

Det er også store meningssprik innen Den norske kirke. NLM har desidert færrest som aksepterer partnerskap, mens Statskirka har desidert flest som aksepterer partnerskap.

Frikirkesamfunnene og Normisjonen blir liggende et sted midt mellom når det gjelder antall som aksepterer partnerskap.

Når det gjelder hyppigheten i bibelstudie og kirkegang/møtegang og syn på partnerskap er det tydelig at gruppen som aksepterer partnerskap reduseres jo oftere informantene studerer Bibelen og jo oftere de går til kirke/møter.

6.3.2 Den kvalitative undersøkelsen

Synet på partnerskap blant de 8 informantene varierte forholdsvis lite. Ingen uttrykker at de mener at det å leve i partnerskap er rett, mens omtrent alle mener homofile fortjener samme respekten, og er like mye verd, som heterofile. Omtrent alle sier at homofil praksis er etisk galt, mens legningen ikke er det. Samtidig må det nevnes graden av aksept overfor homofile er ulik blant informantene. En sier han blir svært provosert når han hører andre kristne uttale seg kritisk om homofile, bla fordi disse ofte ikke kjenner hvordan homofile har det og selv har han en svært nær venn som er homofil. Flere uttrykker usikkerhet og fremmedfølelse overfor homofili, og er forsiktige med klare eller krasse uttrykk. Et par stykker uttrykker meget klart at de er mot homofili og uttrykker dette med klare og sterke uttrykk samt at engasjementet og kroppsspråket tilsa at de hadde liten grad av aksept overfor homofili.

Det er vanskelig å foreta noen kategorisk inndeling av grupper med ulike syn her så jeg velger å dra fram ulike vinklinger og faktorer som informantene kom med under intervjuene.

Uetisk og ubibelsk

Alle mener at homofil praksis er galt, men de fleste mener at å ha legningen er etisk akseptabelt.

Noen fokuserer på at det kan være vanskelig å være homofil og uttrykker medfølelse, men hevder at siden Bibelen sier at dette er galt så kan man ikke akseptere det.

Et par mener at homofile par ikke bør ha samme rettigheter som heterofile. For eksempel nevner de adopsjon av barn. Her mener en at barna kan bli mobbet, eller få psykiske problemer med å vokse opp i en unormal situasjon (to foreldre av samme kjønn).

En hevder også at barn med homofile foreldre blir oppdradd galt. Her mener informanten at barnet vil betrakte homofili som naturlig og av den grunn vil det få gale holdninger til hva som er naturlig og hva som er unaturlig.

Flere hevder at homofili er unaturlig siden det er meningen at mennesket skal befolke jorda.

Et par sier de føler homofili er galt uten å nevne noen spesielle grunner.

Nesten alle mener at dette kristelig sett er galt. De fleste sier at partnerskap er galt ut fra Bibelen. Det er få som peker på konkrete bibelord, men mange bruker generelle henvisninger til Bibelen. Flere sier at partnerskap er synd og et par sier at denne samlivsformen er mot Guds vilje.

Noen eksempler på sitater er:

”Jeg synes det blir galt.”

”Det (partnerskap) synes jeg også er feil.”

”Det er synd.”

”I og med at den (Bibelen) sier det (homofili) er synd...skal man ikke gjøre det.”

”Føler at det(partnerskap) skurrer litt.”

”Det er noen som vil prøve å få unger...der stopper min grense...egentlig.”

”..synes ikke det er riktig at de skal kunne adoptere eller oppdra et barn...siden de er av samme kjønn...”

”...tror det vil påvirke barnet til å tro at det (foreldre av samme kjønn) er riktig.”

”...tror det vil påvirke barnet slik at det blir mobbet fordi det for eksempel har to mammaer.”

”Det (adopsjon av barn) synes jeg blir galt.”

”Vi er skapt til å føre slekta videre...”

”Problemet er når folk lever det ut.”

”En ting er å være homofil, en annen ting er å leve ut og inngå partnerskap...”

”Det står klart i Bibelen at mann og kvinne skal leve sammen.”

”Det går mot Guds vilje da, synder mot det han har sagt.”
”Det er galt i forhold til Bibelen.”
”Jeg finner ingen plass i Bibelen som åpner for homofili.”
”Menn skal ikke drive utukt med menn.”
”...mener det er galt at homofile skal ha samme rettigheter...som ektepar...”
”...hvis Gud vil befolke jorda hadde han vel ikke skapt dem homofile..”
”Har medynk med de som har homofile følelser...kan ikke være lett.”
”...unaturlig...kan ikke formere seg.”
”..kan få psykiske problemer med å vokse opp i en unormal verden.”

Homofil legning

Alle informantene uttrykker en viss usikkerhet når de gjelder den homofile legningen. Noen mener at homofile er født med en annen *draging* enn andre, mens noen få hevder at mennesker ikke kan være født med denne legningen siden mennesket skal befolke jorda, og følgelig ville dette være umulig hvis mennesket skulle være skapt homofilt. Noen få mener også at den homofile legningen kan være både ervervet og medfødt. En starter med å hevde at legningen må være medfødt, men videre under samtalen kommer de fram til at homofil legning også kanskje kan være ervervet. Dette kan vitne om at usikkerheten rundt disse spørsmålene er stor. Det er heller ikke sikkert at informantene har reflektert mye over dette spørsmålet.

Et par sier at homofil legning er en skade, eller en sykdomslignende tilstand som man kan bli kvitt. En informant hevder at homofili er en synd som bare kommer og rammer noen.

Eksempler på utsagn er:

”Tror det (legningen) er noe som kommer.”
”Du er ikke født homofil...det er noe som kommer ut av oppveksten.”
”Vil du se på den homofile legningen som en skade ?” ”Ja.”
”..legningen ?det er jeg ikke helt sikker på.”
Dette er sagt av samme informant: ”...så tror jeg det er noen som er født sånn...”, og
”...miljøpåvirket...som gjør at de blir slik.”
”Det er bare en tiltrekning(som er annerledes)”
”Hvis Gud vil befolke jorda...hadde han vel ikke skapt dem homofile.”
”...tror den (legningen) er medfødt...”
”...men jeg tror man kan bli helbredet...”

”...tror det er en synd som bare kommer og ødelegger...”

Respekt

Som tidligere nevnt uttrykker alle informantene at de mener homofil praksis er galt, men omtrent alle sier videre at de homofile er likeverdige og fortjener like stor respekt som heterofile. Ingen uttrykker eksplisitt at homofile for eksempel ikke burde respekteres i like stor grad som heterofile.

Eksempel på utsagn er:

”Viktig med respekt...ikke lett å oppleve slike ting...”

”Synes det går an å møte dem med respekt ,da.”

”Ser med respekt på de homofile.”

”...de er like mye verd som andre mennesker..”

”..hadde ikke sett ned på den (homofile) personen.”

”Jeg aksepterer det homofile mennesket...”

Kjennskap til homofile

Det er få informanter som uttrykker at de har et nært kjennskap til homofile. De fleste sier at de vet om noen som er det. Et par sier at de ikke kjenner noen. En uttrykker at han har en venn som har blitt homofil. Det karakteristiske her er at denne som er nær venn med en homofil har sterke sympatier for den homofile. Vedkommende viser at han provoseres når vi snakker om temaet. Grunnen er at han ofte diskuterer homofili med de han kaller konservative kristne, og disse synes han viser liten forståelse og anerkjennelse overfor homofile. Denne informanten uttrykker at han har en annen holdning til homofile enn det han oppfatter at Bibelen har, samtidig som han sier at han vil innrette sitt liv etter Bibelen.

Han uttrykker:

”Ser med respekt på de homofile...selv om Bibelen sier man ikke skal gjøre det...”

”Det står i Bibelen at det (homofili) er galt...og jeg er personlig kristen...og jeg prøver å innrette meg så godt jeg kan.”

Dette kan kanskje tyde på at nært kjennskap til homofile kan få noen til å gå på akkord med det de opplever som sitt eget generelle normgrunnlag.

De andre informantene viser mindre sympati og engasjement når vi snakker om temaet. De uttrykker i større grad en teoretisk mening.

Eksempler på uttrykk er:

”Hører om venner til venner(som er homofile).”

”Kjenner du noen nære homofile ?” ”Ja.”

”Vet om folk som er homofile.”

”Vet om en nabo (som er lesbisk)”

Noen av informantene uttrykker seg på en slik måte at det virker som homofili er noe litt fremmed, selv om fenomenet er kjent. De stiller seg litt usikre, undrende og spørrende til homofili og partnerskap. Når de nevner homofile uttrykker de seg i 3. person.

Eksempel på utsagn er:

”Jeg synes det blir litt rart, jeg.”

”...vet ikke helt...”

”...greit nok at de er sammen og sånn..”

”...de er litt annerledes..”

”...har ikke kommet til et svar..”

”...man kan vel ikke bli homofile...sånn..”

Media

Et par nevner eksplisitt media og hevder at denne er med på å påvirke deres syn på homofile.

En nevner at media påvirker, mens en annen mener at media er med på å få han til å akseptere homofili i større grad.

Eksempler på uttalelser er:

” Får input fra media.”

”..man ser filmer og sånn...og man ser folk nå for tida som er homofile så...da blir jeg litt mer sånn at det går greit...men...”

Andre momenter

Et par av informantene begrunner sine meninger ut fra vitenskap. En mener at det er vitenskaplig bevist at et barn har best av å vokse opp hos en mor og en far, mens den andre begrunner sitt syn på homofili ut fra teologer han har tillit til.

Eksempler på utsagn er:

”...forskning viser at det er best å vokse opp med en mor og en far.”

” ..stoler på de teologene som har sagt dette...”

Et par informanter skiller mellom kristne og ikke-kristne når det gjelder homofili. Den ene forventer at kristne ikke lever i partnerskap siden de har klare retningslinjer å holde seg til. En annen tar utgangspunkt i den homofile legningen og sier at for kristne må det være et mål å komme ut av dette.

Eksempler på utsagn er :

”At de som ikke er kristne må få lov(til å være homofile)...det er greit....de har ingen klare regler.”

”..ikke bra å ha legningen heller...i hvert fall for en kristen...så skal det være et mål å komme ut av det...for det er mulig...”

En informant mener at det er galt å leve i partnerskap, men av han får bare akseptere at noen lever slik, men de bør leve i stillhet uten å lage noe oppstuss av dette.

Vedkommende sier:

”Greit nok at de er i sammen, men de trenger ikke gå å vise seg...”

En informant peker på at homofile som lever i partnerskap må rettledes siden dette er galt.

Det er å leve i synd og får konsekvenser for evigheten(fortapelse).

Informanten uttaler:

”...man må si hva som er rett, så de ikke hopper over stupet...”

Oppsummering

I korte trekk kan man si at informantgruppen samlet mener at partnerskap er galt, unaturlig og litt fremmed for de fleste. Nesten alle har liten nærkontakt med homofile. Omtrent alle uttrykker at homofile, og de som lever i partnerskap, har rett på like mye respekt som heterofile, og at heterofile og homofile er likeverdige. Flere uttrykker en usikkerhet når det gjelder legningen; om den er medfødt, ervervet eller begge deler. Noen nevner at media påvirker deres syn på homofili. Flere peker på at Bibelen sier at homofili er galt, men ingen nevner eksplisitte bibelsitater.

6.3.3 Drøfting

Kjønnsforskjeller

Undersøkelsen antyder ikke noe om grunnene til disse forskjellene, men man kan jo stille spørsmål om kvinner generelt viser større toleranse enn menn, kanskje de har mer empati enn menn og at dette fører til at de har et mer åpent syn enn menn. Muligens kvinner i denne alderen (15 – 20 år) er mer modne og ser flere sider av en sak enn det menn på samme alder gjør. Kanskje dette er en grunn til større usikkerhet blant kvinnene.

Forskjeller innen menighetstilhørighet

Undersøkelsen viser at lekmannsbevegelsene har færrest som aksepterer homofilt partnerskap, mens statskirken har den største gruppen som aksepterer dette. Frikirkesamfunnene ligger midt mellom disse i antall som aksepterer homofili. Hva kan årsakene være til dette?

For det første er NLM og Normisjonen forholdsvis ”konservative” innen bibelsyn og teologi. I tillegg er begge organisasjonene sterkt misjonsorientert, samtidig som de muligens er mer forskjellsorientert enn likhetsorientert (jfr Woodhead & Heelas) overfor andre syn. Dette kan være årsaker til at disse organisasjonene har store grupper som ikke aksepterer partnerskap. Disse organisasjonene har også et forholdsvis sterkt lederskap der ansatte har klare retningslinjer å jobbe etter. Dette kan muligens også være en medvirkende årsak til at mange er skeptiske til partnerskap.

Når det gjelder frikirkesamfunnene er de preget av noe av det samme som Normisjonen og NLM, men kanskje bare i litt mindre grad. De har kanskje et litt åpnere forhold til andre syn.

Statskirken har den desidert største gruppen som aksepterer partnerskap. Kanskje noen av grunnene er at statskirken er en folkekirke som skal favne alle og fokuserer mer på likhet og toleranse enn de andre kirkene/organisasjonene. Samtidig har statskirken hatt mange store debatter angående synet på partnerskap. Blant annet er flere kirkeledere positive til partnerskap, og noen lever også i partnerskap. Det er store brytninger innen statskirken og dette kan kanskje være noen årsaker til et forholdsvis åpent syn på partnerskap.

En årsak til at det er slik kan kanskje være at de som går oftest til kirke/møte har meninger som er mer kirkestyrt enn de som går sjeldent.

Det kan også tenkes at noen av de "liberale" har større problemer i dag med å finne seg til rette med sitt syn i kirken og på kristne arrangement, så sammenhengen mellom kirkegang og syn på partnerskap kan "gå begge veier".

Et interessant trekk er at en fjerdedel av informantene krysser av at de aksepterer partnerskap. Dette er uventet mange siden informantgruppa er kristne på kristne skoler. Dette kan muligens ha sin årsak i at partnerskap har blitt mer akseptert generelt i samfunnet. Samtidig er det store brytninger innen Den norske kirke angående disse spørsmålene. Media fokuserer også mye på partnerskap. Totalt kan disse faktorene ha en del å si for at gruppen som aksepterer partnerskap er såpass stor, men man kan ikke si noe sikkert om dette.

Det er også et interessant trekk at det er markant flere menn som ikke aksepterer partnerskap enn kvinner. En grunn til dette kan være at det muligens er mer følelsesmessig frykt for homoseksualitet blant menn enn blant kvinner. Dette bryter også med utbredte mannsidealer. Mia Løvheim peker også på dette i sine kommentarer til svenske undersøkelser gjort blant svenske ungdommer der hun sier at andelen jenter som ikke betrakter homoseksualitet som noe unormalt har økt sterkt. Samtidig sammenligner hun denne økningen blant menn, og peker på at denne økningen er betraktelig mindre (Løvheim 2005 : 21).

Det er også markante forskjeller i syn mellom informanter med ulik menighetstilhørighet. De som tilhører NLM har den desidert minste gruppen som angir at de aksepterer partnerskap. Dette kan muligens forklares med at NLM står for en forholdsvis konservativ teologi.

De som tilhører statskirken har den desidert største gruppen av de som aksepterer partnerskap. Mulige årsaker til dette er nevnt tidligere og i tillegg kan det påpekes at det diskuteres om man skal ansette prester som lever i homofilt partnerskap i kirken. Her er det altså kirkeledelsen som legitimerer et liberalt syn. Dette skjer neppe i frikirker og lekmannsorganisasjoner.

Dette kan være noen forklaringer på de store forskjellene innen Den norske kirke.

Undersøkelsen viser også at gruppen som aksepterer partnerskap øker jo sjeldnere informantene går til kirke/møter og jo sjeldnere de studerer Bibelen.

Som antydning på forrige side er det mulig at flittige bibellesere og flittige kirkegjengere har et mer fundamentalt bibelsyn, eller muligens de kjenner Bibelens tekster bedre, eller de kan være mer kirkestyrt.

Dette er bare noen enkle potensielle forklaringer på forskjellene som kommer fram i undersøkelsen, men det går ikke an å trekke absolutter.

6.4 Analysen av ungdoms syn på seriemonogami

I dette kapittelet kommer resultatet av ungdommenes syn på seriemonogami. Først presenteres den kvantitative undersøkelsen, deretter den kvalitative. Til slutt kommer et sammendrag og en kort drøfting etter hver presentasjon.

6.4.1 Den kvantitative undersøkelsen

Syn på seriemonogami samlet for alle

Syn på seriemonogami for alle (%)

Tabell 13

Akseptert	17
Ikke akseptert	52
Usikker	32
%	101
N =	241

I følge tabellen over viser den kvantitative undersøkelsen at i underkant av 1/6 av informantene aksepterer seriemonogami, godt 1/2 angir at de ikke aksepterer denne samlivsformen, mens godt 1/3 er usikre.

Antallet usikre er også overraskende høyt. Skulle man forestille seg at de usikre er på gli mot å akseptere seriemonogami, så ville forholdet bli omtrent 50-50 når det gjelder å akseptere og ikke akseptere seriemonogami. Noe av grunnen til dette kan være at begrepet *seriemonogami* muligens ikke er godt kjent av de spurte, og at mange av denne grunn krysser av at de er usikre.

Kjønnsforskjeller og syn på seriemonogami

Syn på seriemonogami etter kjønn (%)

Tabell 14

	Kvinner	Menn	Alle
Akseptert	17	16	17
Ikke akseptert	51	53	52
Usikker	32	31	32
%	100	100	101
N =	140	101	241

Ser vi på tabellen over kjønnsforskjeller og syn på seriemonogami ser vi at denne er omtrent identisk med tabellen over det samlede synet på seriemonogami. Det er så godt som ingen forskjeller mellom kjønnene her.

Totalt kan man si at synet på seriemonogami er likt mellom kjønnene.

Aldersforskjeller og syn på seriemonogami

Syn på seriemonogami etter alder (%)

Tabell 15

	15-16 år	17-20 år	Alle
Akseptert	14	18	17
Ikke akseptert	54	50	52
Usikker	32	32	32
%	100	100	101
N =	92	149	241

Undersøkelsen viser at det er forskjeller i synet på seriemonogami mellom aldersgruppene.

Aldersgruppen 17-20 år har flere som aksepterer seriemonogami enn aldersgruppen 15-16.

Forskjellen er på fire prosent.

Aldersgruppen 15-16 år har flest informanter som ikke aksepterer seriemonogami. Forskjellen er også her på 4 %. De usikre utgjør en like stor gruppe innenfor de to aldersgruppene.

Totalt kan det sies at de yngste er mer konservative enn de eldste.

Menighetstilhørighet og syn på seriemonogami

Syn på seriemonogami etter menighetstilhørighet(%)

Tabell 16

	Normisjonen	NLM	Frikirker	Statskirken	Alle
Akseptert	0	7	15	25	17
Ikke akseptert	68	75	54	36	52
Usikker	32	19	30	39	32
%	100	101	99	100	101
N =	22	59	46	114	241

Ser vi på menighetstilhørighet og syn på seriemonogami ser vi at Normisjonen og NLM har færrest som aksepterer denne samlivsformen. Normisjonen har ingen informanter som angir at de aksepterer seriemonogami. Statskirken har den største gruppen som aksepterer seriemonogami. Midt mellom disse finner vi frikirkesamfunnene med 15 % som angir at de aksepterer seriemonogami.

Samme tendensen ser vi når det gjelder de som ikke aksepterer seriemonogami. Normisjonen og NLM har flest som ikke aksepterer denne samlivsformen, statskirken har færrest, og frikirkesamfunnene ligger midt mellom med 54 %.

Mengden usikre er markert minst i NLM og klart høyest i statskirken.

Kirkegang og syn på seriemonogami

Syn på seriemonogami etter kirkegang (%)

Tabell 17

	Ukentlig	Månedlig	Sjelden og aldri	Alle
Akseptert	13	14	24	17
Ikke akseptert	65	42	34	52
Usikker	22	44	41	32
%	100	100	99	101
N =	128	43	70	241

Tabellen over kirkegang og syn på seriemonogami viser at gruppen som sjelden og aldri går til kirke har flest som aksepterer seriemonogami, mens de som går ukentlig og månedlig har færrest som aksepterer denne samlivsformen.

Samtidig ser vi at gruppen som ikke aksepterer seriemonogami er størst hos de som går ukentlig til kirke/møter, og minst hos de som sjelden og aldri går. Den mellomstore gruppa er de som går månedlig til kirke/møter.

Antall usikre er omtrent likt blant de som sjelden og aldri går til kirke/møter og de som går månedlig, samtidig utgjør disse den største gruppen av usikre. Antall usikre er lavest hos de som går ukentlig til kirke/møter.

Bibelstudie og syn på seriemonogami

Syn på seriemonogami etter bibelstudie (%)

Tabell 18

	Daglig	Ukentlig	Månedlig	Sjelden og aldri	Alle
Akseptert	7	13	31	25	17
Ikke akseptert	75	57	44	28	52
Usikker	18	30	25	47	32
%	100	100	100	100	101
N =	73	67	16	85	241

Tabellen over bibelstudie og syn på seriemonogami viser at gruppen som aksepterer denne samlivsformen øker jo sjeldnere informantene studerer Bibelen. Dette gjelder helt til man kommer til de som sjelden eller aldri studerer Bibelen. Da blir gruppen som aksepterer seriemonogami redusert fra 31 % til 25 %.

Gruppen som ikke aksepterer seriemonogami minker forholdsvis jevnt jo sjeldnere informantene studerer Bibelen. 75 % av de som studerer daglig aksepterer ikke seriemonogami, mens 28 % av de som sjelden eller aldri studerer angir det samme.

Antall usikre øker også jo sjeldnere informantene bruker Bibelen. Unntaket er de som bruker Bibelen månedlig. Fra de som bruker Bibelen ukentlig til de som bruker denne månedlig avtar antall usikre med 5 %, for så å øke til 47 % hos de som sjelden eller aldri studerer Bibelen.

Generelt er tendensen at jo oftere Bibelen studeres jo færre aksepterer seriemonogami.

Unntaket er de som bruker Bibelen månedlig.

Oppsummering

Ser vi alle informantene under ett svarer over halvparten at de ikke aksepterer seriemonogami. Resten er enten usikre eller aksepterende. 17 % aksepterer seriemonogami, mens 32 % er usikre.

De yngste informantene har færre som aksepterer seriemonogami enn de eldste. Forskjellen her mellom de eldste og yngste er ikke markant.

Det er så godt som ingen kjønnsforskjeller innen synet på seriemonogami.

Aksepten for seriemonogami er lavest innen Normisjonen og NLM, og høyest innen Statskirken. Midt mellom disse ligger frikirkesamfunnene.

Når det gjelder bibelstudie og kirkegang er tendensen at jo oftere informantene studerer Bibelen og jo oftere de går til kirke/møter jo færre aksepterer seriemonogami.

Unntaket er de som studerer Bibelen månedlig. Fra månedlig bibelstudie til sjelden og aldri bibelstudie reduseres antallet som aksepterer seriemonogami med 6 %.

6.4.2 Drøfting

Et interessant trekk i undersøkelsen er at det er flere i den yngste aldersgruppa som ikke aksepterer seriemonogami sammenlignet med de eldste. Det er vanskelig å si noe eksakt om hva grunnen til dette er, men kanskje den yngste generasjonen har blitt mer skeptisk til seriemonogami enn de eldste. Kanskje trenden for å akseptere denne samlivsformen er på vei tilbake blant de yngre generasjonene. Muligens flere i den yngre generasjon har gjort erfaringer i egen oppvekst som de ikke oppfatter som positive. Dette kan man ikke vite noe sikkert om. Det bør også nevnes at forskjellen mellom de yngste og eldste her er forholdsvis liten.

Et annet trekk er at Normisjonen og NLM har færrest som aksepterer seriemonogami, Statskirken har flest som aksepterer, mens frikirkesamfunnene har et antall som aksepterer seriemonogami som ligger et sted midt mellom disse.

Noe av grunnen til dette kan være at Normisjonen og NLM er misjonsorganisasjoner med en klar konservativ teologisk profil, mens Statskirken fungerer mer som en folkekirke som skal favne mange og som preges av stor grad av toleranse.

Frikirkesamfunnene ligger midt mellom Normisjonen og NLM og Statskirken i antall som aksepterer seriemonogami. Frikirkesamfunnene representerer flere kirker der noen er mer

konserverative og andre mer liberale, men siden disse er slått sammen i en gruppe kan det være naturlig at mengden som aksepterer seriemonogami vil ligge et sted mellom Normisjonen/NLM og Statskirken . Dette er det også vanskelig å si noe sikkert om.

Et annet klart trekk er at jo hyppigere informantene studerer Bibelen og jo hyppigere de går til kirke/møter jo færre aksepterer seriemonogami. Også her kan grunnen være den samme som tidligere nevnt at disse har satt seg godt inn i hva som står i Bibelen, samtidig som disse nok vil ha oppfatninger som er mer kirkestyrt. Dette kan man heller ikke si noe sikkert om.

Undersøkelsen viser også at de som sjelden og aldri studerer Bibelen har færre som aksepterer seriemonogami enn de som studerer Bibelen månedlig. Dette bryter mønsteret som sier at jo sjeldnere informantene studerer Bibelen jo flere aksepterer seriemonogami. En av grunnene til dette kan være at disse informantene faktisk har *høy moral* selv om de ikke studerer Bibelen. En annen grunn, som jeg tror er mer relevant, er at informantgruppa som studerer Bibelen månedlig er så liten at det blir dårlig statistikk. Gruppa har bare 16 informanter, og derfor vil en person gi et utslag på mer enn 6 %. Derfor er det mulig at dette bryter et jevnt mønster der hyppigheten av bibelstudieavgjør hvor mange som aksepterer seriemonogami. Gruppen som aksepterer seriemonogami er minst, men likevel er 17 % et overraskende høyt tall.

I denne sammenheng er det interessant å spørre seg om hva informantene har lagt i spørsmålet. Har de forstått begrepet seriemonogami ? Noen kan ha tenkt gjengifte etter en skilsmisse som seriemonogami, og da er det sannsynlig at aksepten for seriemonogami blir høyere enn om de forstår dette begrepet som en rekke ekteskap i serie.

En annen mulighet er det som nevnes som kommentar til tabell 13 side 69. Det er mulig at begrepet seriemonogami er så ukjent at mange har angitt at de er usikre.

6.4.3 Den kvalitative undersøkelsen

De 8 informantenes syn på seriemonogami varierte forholdsvis lite. Ingen uttrykker at dette er en god samlivsform. En informant påpeker det positive ved å få en ny sjanse hvis det første ekteskapet ryker. Flere sjanser vil ingen av informantene være med på. Maksimalt en ny mulighet.

Flere mener at en slik samlivsform er gal, at kjærligheten ikke tar slutt, at det er viktig å jobbe med et forhold, at de som har en serie ekteskap bak seg ikke tar ekteskapet seriøst, at mange samlivspartnere er uheldig både for barn, foreldre og samfunn.

Mange begrunner seg ut fra Bibelen, noen har allmenntetiske vinklinger.

Uetisk

Mange informanter sier at seriemonogami er galt, eller at det ikke er bra, eller at det er feil. Et par uttrykker at seriemonogami er ille. Et par uttrykker at denne samlivsformen er synd.

Eksempel på utsagn er:

”..jeg synes det blir helt galt ..jeg...”

”Det er ikke noe bra...”

”...ille...”

”...å bare skille seg fordi man ikke vil mer...og gifte seg igjen...det blir feil...det vil jeg si er synd...”

Alle gir uttrykk for at seriemonogami ikke er bra. En av informantene uttrykker at det er positivt at det er mulig med en ny sjanse hvis et forhold ryker, men bare en ny sjanse.

Vedkommende sier:” ...det kan være en veldig positiv ting også...”

En ny sjanse

Flere av informantene uttrykker at hvis man er uheldig med første ekteskapet bør man få en ny sjanse. Det vil si at de aksepterer et ekteskap i tillegg til det første.

De uttrykker:

”...det er greit nok hvis du skiller deg og gifter deg på nytt (en gang)...”

”...jeg synes en jeg(en ny sjanse)...”

”...maks en ny sjanse...”

Et par av informantene var bestemte på at hvis de giftet seg skulle ekteskapet vare livet ut, men hvis det skulle ryke uttrykte disse at de trodde de ville leve som enslige etterpå.

Lite respekt for ekteskapet

Et par informanter mener at de som lever seriemonogamt har lite respekt for ekteskapet.

Spesielt nevner den ene at filmstjerner ofte har en dårlig grunn for skilsmisse. Eksempler på uttrykk er:

”...når det gjelder filmstjerner...har de fleste en heller dårlig grunn da...etter min mening”

”...jeg synes ikke de har så stor respekt for ekteskapet i det hele tatt...”

Usunt

Noen informanter nevner at de mener det er usunt med seriemonogami. Da tenker de både for de som har mange ekteskap bak seg, for barna og for samfunnet som helhet. En hevder at seriemonogami er med på å skape utrygghet. Eksempler på utsagn er:

”...ikke sunt å stadig bytte den du lever med...”

”...tror ikke seriemonogami vil være bra for den enkelte og for samfunnet eller når en får barn da...ha en mor som plutselig er sammen med en annen...og får barn der...”

”Varige forhold...best for barn, foreldre....og samfunn...”

Innstillingen

Et par informanter mener at den enkeltes innstilling til ekteskapet er viktig. De som skal gifte seg bør ha den innstillingen at ekteskapet skal vare hele livet ut, og ikke forestille seg at det går an å få en ny sjanse. De sier:

”Du skal være innstilt på at du skal leve livet ut med den du skal gifte deg med.”

”I utgangspunktet skal du ikke tenke at du har en ny sjanse...liksom...”

Kjærligheten tar ikke slutt

Informantene ble spurt om de trodde kjærligheten mellom et par kunne ta slutt. Omtrent alle mener at kjærligheten ikke tar slutt, men den kan gå over i andre former. For eksempel kan en forelskelse gå over til et mer vennskaplig forhold. En tror dette kan være en av årsakene til at mange skilles. Noen informanter viser til Bibelen når det gjelder kjærligheten, et par nevner at kjærlighet er knyttet til viljen. Eksempler på utsagn er:

”Jeg tror ikke kjærligheten tar slutt..jeg...”

”1. Kor. 13...kjærligheten faller aldri bort...”

”...ikke selve kjærligheten...den kan gå over til en annen form...”

”Kjærlighet har like mye med vilje å gjøre...”

Seriemonogami er useriøst

Et par informanter uttrykker at seriemonogami er useriøst. De begrunner seg med at de ikke ønsker å forplikte seg, at partene ikke har tillit til hverandre eller at seriemonogami er mer bygd på det fysiske som kropp og sex. De sier følgende:

”Fem ekteskap blir som fem samboerskap”

”...man lever uforpliktet...”

”...man har ikke tillit til hverandre...”

”..seriemonogami er mer bygd på det fysiske.”

”...mer bygd på sex og kropp..”

Sammendrag

Totalt kan man konkludere med at informantene er forholdsvis konservative i sitt syn på seriemonogami. Ingen uttrykker aksept for denne samlivsformen. De fleste mener seriemonogami er galt, usunt, useriøst eller et uttrykk for lite respekt for ekteskapet. Et par informanter nevner at innstillingen til ekteskapet er viktig.

Noen informanter peker på at man bør få en sjanse til hvis ekteskapet ryker.

Flere begrunner seg ut fra Bibelen, mens noen legger mest vekt på allmenntiske grunner.

6.4.4 Drøfting

Sammenligner vi resultatene fra den kvantitative og kvalitative undersøkelsen har de det til felles at de færreste aksepterer denne samlivsformen. Særsilt uttalelsene i den kvalitative undersøkelsen viser at skepsisen for seriemonogami er svært sterk.

På den andre siden kan det påpekes at den kvantitative undersøkelsen viser at 17 % av de spurte uttrykker seg aksepterende til seriemonogami. Dette viser at aksepten for seriemonogami er større i den kvantitative undersøkelsen enn i den kvalitative. Fra en side sett viser de to undersøkelsene motstridende resultater. På den andre side er den kvalitative undersøkelsen basert på opplysninger fra 8 informanter, mens den kvantitative er basert på 241 informanter. Som tidligere nevnt er det også mulig at informantene kan ha misforstått begrepet seriemonogami, noe som vil slå merkbart ut på den kvantitative undersøkelsen.

6.5 Analysen av ungdoms syn på arrangert ekteskap

I dette kapitlet presenteres resultatene av ungdoms syn på arrangert ekteskap. Den kvantitative undersøkelsen presenteres først ganske kort siden omtrent alle informantene angir det samme. Deretter presenteres den kvalitative undersøkelsen som får frem flere sider ved informantenes syn, men totalt er enigheten blant informantene stor.

6.5.1 Den kvantitative undersøkelsen

Når det gjelder synet på arrangert ekteskap er informantene temmelig ensartede. Av de 241 undersøkte angir to at de aksepterer denne samlivsformen, 215 angir at de ikke aksepterer, mens 24 er usikre. Det vil si at 89 % av de undersøkte aksepterer arrangert ekteskap. De som aksepterer utgjør 1 %, mens de usikre utgjør 10 %. Dette betyr at det gir liten mening å undersøke om det er variasjoner innen alder, kjønn, kirketilhørighet osv. når det gjelder synet på arrangert ekteskap. Siden omtrent ingen aksepterer arrangert ekteskap ville det gitt dårlig statistikk å si noe om forskjeller mellom kjønn alder osv.

De usikre er de eneste man kan antyde noe om. De utgjør bare 24 informanter, men her kan man peke på visse forskjeller.

Antallet usikre er større blant kvinnene enn mennene. 13 % av kvinnene angir at de er usikre, mens 6 % av mennene sier det samme.

Når det gjelder kirketilhørighet er antall usikre fordelt jevnt ut på alle de representative kirkesamfunnene.

Vi ser også at antallet usikre er temmelig jevnt fordelt når det gjelder kirkegang og bibelstudie og syn på arrangert ekteskap.

6.5.2 Den kvalitative undersøkelsen

De ti informantene i den kvalitative undersøkelsen sier alle at arrangert ekteskap er galt.

Denne måten å gifte seg på mener de fleste ikke fungerer godt. Et par sier at funksjonen er kulturavhengig og kan fungere bra, mens et par andre mener at selv innenfor Islam er dette en lite funksjonell samlivsform. Ingen av de spurte ville foretrekke denne samlivsformen.

Uetisk

Samtlige informanter mener denne samlivsformen er uetisk i og med at det er frihetsberøvelse når andre bestemmer hvem man skal gifte seg med. Dette skal man bestemme selv, i følge informantene.

Et par sier at andre ikke kan bestemme hvem man skal forelske seg i. En annen hevder at arrangert ekteskap er maktmisbruk og at foreldrene ikke bør ta denne makten fra barna.

Selv om alle sier at arrangert ekteskap er galt, vil ingen av dem betrakte denne samlivsformen for synd.

Eksempler på utsagn er:

”...det er ikke slik det skal være...at noen skal bestemme hvem man skal forelske seg i...”

”Det er et veldig maktmisbruk.”

”...jeg synes det blir feil ...jeg...”

”...det er galt...”

”Jeg vil si det er galt å tvinge noen til å gifte seg med andre...”

”...feil fra foreldrenes side å ta fra barna den friheten...”

Velge selv

Samtlige informanter uttrykker at det rette og beste er at barna selv velger ektefelle. Det går ikke an å arrangere kjærlighet, hevder en, mens en annen sier at han føler det er som å bare bli gitt til noen. Eksempler på utsagn er:

”Du kan ikke arrangere kjærlighet”

”...man skal velge selv...å finne den personen man virkelig er glad i...”

... jeg føler at du bare blir gitt til en person...”

Penger og status viktigere enn kjærlighet

Noen informanter nevner at penger og status ofte er viktigere ved ektefellevalg når ekteskapet er arrangert. Dette er uheldig, hevder de, og mener det fører til mange ulykkelige ekteskap.

Eksempel på utsagn er:

”...ofte status eller penger som står i fokus...”

”...det er ikke sikkert du elsker den du gifter deg med...da er hensikten borte...”

”...gifter seg med de beste familiene...”

Ulykkelige ekteskap

Noen av informantene peker på at det nok finnes mange ulykkelige arrangerte ekteskap. Her nevner en spesielt Islam. En annen mener at det kan se ut som ekteskapet fungerer, men at sannheten er det motsatte. Eksempel på utsagn er:

”...mange mislykkede ekteskap innenfor Islam.”

”...det fungerer fordi de må være sammen,...men det fungerer ikke egentlig...”

Kulturforskjeller

Et par informanter mener at funksjonen av arrangerte ekteskap er kulturavhengig. I noen kulturer, der dette er vanlig, vil dette fungere. I andre kulturer vil det ikke fungere.

Eksempel på utsagn er:

”Hvorvidt det fungerer eller ikke er opp til kulturene.”

”...kan fungere i en kultur, men ikke i en annen...”

Alle får en ektefelle

Alle informantene ble spurt om det ikke var en fordel ved arrangert ekteskap at den enkelte ikke trengte å bekymre seg for ikke å bli gift. Her svarer informantene ulikt. Noen sier klart at dette er en positiv side ved arrangert ekteskap, og legger til at det er noen som faktisk bekymrer seg for dette. Et par andre vil ikke være med på at denne siden er så positiv at de vil tillegge den noe vekt. Eksempel på utsagn er:

”...mange kvinner som tror de aldri kommer til å bli gift...”

”...nei...det er ikke noen frihet.”

”...tror at arrangert ekteskap kan ha en positiv side...”

”...da er det bedre å ikke bli gift enn å leve i et ekteskap der du ikke har fått velge selv...”

Andre momenter

En informant hevder at det hadde vært ekkelt å bli giftet bort til en ukjent person. En annen hevder at likestilling er en bedre forutsetning for et godt ekteskap sammenlignet med arrangert ekteskap. Eksempel på utsagn er:

”..likestilling...blir ofte et bedre ekteskap...”

”Virker ekkelt å bli giftet bort til en person du ikke kjenner...”

Sammendrag

Totalt kan man si at den kvalitative undersøkelsen viser at alle informantene stiller seg negative til arrangert ekteskap. Noen få ser noen fordeler med dette. Alle fremhever at det er viktig å kunne velge ektefelle selv uten innblanding av foreldre.

Noen nevner at arrangerte ekteskap ofte blir ulykkelige siden penger og status ofte prioriteres høyere enn kjærligheten. Et par informanter nevner at funksjonen av et arrangert ekteskap er kulturavhengig. En informant mener at likestilling er nødvendig for et godt ekteskap.

6.5.3 Drøfting

Det er interessant å merke seg at det er få som refererer til Bibelen når de begrunner sine oppfatninger om arrangert ekteskap. De fleste hevder at de bare har sin oppfatning uten å kunne begrunne den, eller de mener at vår kulturs praksis er best på dette punktet, eller at det er galt å frata et menneske friheten til å velge ektefelle selv. Går man spesielt til Det gamle testamentet i Bibelen ser man at arrangert ekteskap ikke er så uvanlig. Denne siden kommer ikke fram hos noen av informantene. Man kan si at alle informantene står for et vestlig, individualistisk-romantisk kjærlighetssyn der det er en selvfølge at det er kjærligheten som ligger til grunn for valg av ektefelle. Grunnene til dette kan være at ungdommene ikke har tenkt over denne problemstillingen siden arrangert ekteskap er en uvanlig samlivsform i vår kultur. En annen faktor kan være at noen blander arrangert ekteskap med tvangsekteskap. Det kan også tenkes at informantene har bedre kjennskap til Bibelens nytestamentet enn gamletestamentet.

Det kan også tenkes at det i de kristne forsamlingene sjelden tales om arrangert ekteskap. Dette er det vanskelig å si noe absolutt om.

6.6 Analyse av ungdoms syn på å leve enslig

I dette kapitlet presenteres ungdommenes syn på å leve som enslig. Den kvantitative undersøkelsen presenteres først kort, deretter følger resultatene av den kvalitative undersøkelsen.

6.6.1 Den kvantitative undersøkelsen

Den kvantitative undersøkelsen viser at omtrent alle informantene aksepterer det å leve enslig. Fire informanter angir at de ikke aksepterer denne samlivsformen, seks informanter angir at de er usikre, mens resten hevder de aksepterer det å leve enslig. Det vil si at 2 % ikke aksepterer denne samlivsformen, og 2 % er usikre.

I og med at omtrent alle informantene aksepterer det å leve enslig er det unødvendig å kommentere denne delen mye. Men det er litt interessant å reflektere litt over hvorfor noen er usikre, eller ikke aksepterer denne samlivsformen.

En grunn kan være at de mener å leve enslig er ensomt. En annen grunn kan være at de selv ikke ønsker å leve slik. En tredje mulighet kan være at de tolker det som Guds vilje at mennesket skal leve sammen som mann og kone og få barn.

Dette er det vanskelig å si noe bestemt om.

6.6.2 Den kvalitative undersøkelsen

Synet på å leve enslig varierer ikke mye blant informantene i den kvalitative undersøkelsen. Ingen mener at det er galt å leve enslig, men flere mener dette er trist og ensomt. Ingen uttrykker at de selv ønsker å være enslige, selv om et par stykker uttrykker en viss skepsis overfor ekteskap.

Flere nevner kall i forbindelse med det å leve enslig. Enkelte informanter nevner mulige grunner til at noen velger å leve enslig. En mener det kan være beundringsverdig å leve enslig, mens en annen mener dette er et godt alternativ til ekteskap.

En akseptert samlivsform

Ingen informanter mener det er galt eller uetisk å leve enslig. De fleste uttaler eksplisitt at det er helt akseptert å leve enslig, men de fleste sier dette litt ettertenksomt. Sannsynligvis fordi de selv ikke ønsker å leve enslig. Eksempler på utsagn er:

”Er dette galt(å leve enslig)? ”Ikke i det hele tatt...”

”...det er helt greit...”

”...ikke noe galt i å leve enslig...”

Vil ikke selv leve enslig

Ingen av informantene uttrykker at de ønsker å leve enslig. En synes synd på de som lever slik, og de fleste mener at denne samlivsformen ikke passer for dem. Et par uttrykker seg mer positive om det å leve enslig. En uttrykker at det skal en del til før han inngår ekteskap. Dette fordi han har sett og hørt om mye negativt om ekteskap som ikke fungerer eller ryker.

Eksempler på uttrykk er:

”...stakkars(de som lever enslig)...”

”Tror ikke det er greia for meg”

”Ville ikke gjort det selv(levd enslig)(ler litt mener dette sterkt)

”...skal en del til før jeg går inn i ekteskap...”

”Det får tiden vise(om det blir aktuelt å leve enslig)”

”For egen del hadde det vært vanskelig (å leve enslig).”

Ensomt og trist

Noen informanter peker på at denne samlivsformen må være kjedelig, trist og ensom. De uttrykker:

”Det virker kaldt og kjedelig...på en måte...”

”...vanskelig for mange å leve enslig...”

”Synes det virker litt trist...jeg...”

”Kan det være ensomt ?” ”Det tror jeg...”

Kall

Noen av informantene nevner kall i forbindelse med å leve enslig. Et par uttrykker at det ikke må et kall til for å leve slik, mens flere sier at noen har et kall fra Gud til å leve enslig. En mener at hvis man har et slikt kall vil man ikke føle seg ensom. En hevder at vi er skapt til å leve i ekteskap, men det hender at noen får et særskilt kall. Denne informanten nevner spesielt Paulus i NT. Eksempler på utsagn er:

”...nei, det må det ikke(et kall til for å leve enslig)

”Vi er skapt for å leve i ekteskap, men det skjer at man får et kall til å leve enslig(Paulus nevnes)

”Tror Gud har kalt noen til å leve enslig...”

”...tror noen har fått et kall til å leve enslig...”

”Er du kalt til det (leve enslig) føler du deg ikke ensom.”

Andre momenter

En informant hevder at mennesket er tenkt til å leve i et fellesskap, men bruker ikke dette som argument mot å leve enslig. Han sier:

”Tror Gud har ment at mennesket skal leve i et fellesskap.”

En annen informant mener det må være en spesiell grunn til at noen lever som enslige. Han mener at enten må det et kall til, eller en eller annen negativ opplevelse, eller at man ikke finner den rette å dele livet med. Han sier:

”...Enten må det et kall til, eller en negativ opplevelse...ja, det kan jo også være at de ikke finner den de vil dele livet med (for å leve enslig)”

En informant peker på at det er beundringsverdig å leve som enslig for å være lydige mot et kall fra Gud. Han sier:

”Hvis noen gjør dette på grunn av Gud er det beundringsverdig.”

”...alle lengter vel etter å leve sammen med noen...det å gi opp dette for Gud er beundringsverdig”

En informant mener at det å leve enslig er undervurdert i vår kultur. Han mener samtiden fokuserer for mye på gifting og det å være sammen, og mener enslighet er et godt alternativ.

Han sier:

”Å leve enslig er undervurdert i vår kultur.”

”Enslighet er et godt alternativ.”

Oppsummering

Ingen av de intervjuede ønsker å leve enslig. Noen få ser positive sider ved dette. De peker på det beundringsverdige ved å være lydige mot et kall, eller at enslighet også er et godt alternativ til ekteskap. Flere peker på negative sider, og mener at denne samlivsformen er kjedelig, ensom og trist. En synes synd på de som lever enslig.

Ingen mener at det å leve enslig er galt eller uetisk.

Det er interessant å merke seg at ingen (med unntak av en) fremhever det å leve enslig.

Informantene har generelt et konservativt bibelsyn, men legger svært liten vekt på de Paulus-ord som markerer ekteskapet som en nødløsning. Alle informantene uttrykker at de selv vil foretrekke å gifte seg i fremtiden.

6.7 Analyse av informantenes oppfattelse av krysspress

Alle informantene ble spurt om de opplevde et slags krysspress mellom sine egne kristne verdier og andre verdier og holdninger de blir konfrontert med i hverdagen.

Et typisk trekk her var at informantene ikke forstod dette spørsmålet så raskt. Intervjuer måtte komme med flere tilleggsspørsmål og eksempler før informantene oppfattet temaet. Derfor kan det nok tenkes at svarene her i noen tilfeller er litt ”forskerstyrt.”

Samtlige informanter hevder at de er utsatt for krysspress i større eller mindre grad. Det vil være naturlig å dele informantene inn i to grupper. Den ene gruppen er de som hevder at de merker litt krysspress, mens den andre gruppen er de som er utsatt for et stort press. Noen av disse hevder at de har gitt etter for dette presset.

Gruppen som føler litt press

Denne gruppen er ikke ensartet. De fleste hevder at krysspresset de føler ikke er voldsomt, og de sier at de ikke har gitt etter for dette, eller ikke vil gi etter for dette. Det typiske for disse informantene er at de gjennom intervjuene har begrunnet seg sterkt ut fra Bibelen, og utviser høy grad av bevissthet om hva de står for.

Et par av informantene sier de merker lite press. De hevder at det noen ganger kan være vanskelig å hevde sine meninger der de har mange mot seg. Den ene sier at det kan være vanskelig når han er sammen med mange ikke-kristne, men opplever det enda vanskeligere når han sitter sammen med kristne fra ulike menigheter der meningene er svært sprikende. Ingen av disse opplever dette generelt problematisk.

Eksempler på utsagn er:

”...ja, det er jo ofte det(krysspress), men jeg lar meg ikke bøye etter det verden mener.”

”...det er ikke problematisk for min del.”

”...vanskelig å hevde sine meninger når man har mange mot seg.”

”...kan være vanskelig når man sitter med mange ikke-kristne...men det kan være like vanskelig der man sitter med mange kristne fra ulike menigheter...og har forskjellige meninger...det er mest enda mer fortvilende.”

Noen uttrykker et litt større press, men utviser standhaftighet og gir ikke etter for dette. Disse sier også at det er vanskelig å hevde sine meninger, men de streber etter å holde fast på sine verdier. En sier at krysspresset var sterkere før enn nå.

Eksempler på utsagn er:

”...føler ikke press til å gi etter...”

”Gjør alt jeg kan for å holde fast på de verdiene jeg har...på det jeg mener er rett...som jeg har lest i Bibelen er rett...og prøver å leve etter disse...selv om det av og til kan bli veldig vanskelig.”

”...jeg vil aldri gå tvers imot mine egne verdier.”

”...jeg kan gi etter litt, men jeg har ikke lyst til det.”

”...føler ikke press til å gi etter.”

”...det frister...det var veldig sterkt før...men nå forstår jeg at gleden ikke ligger der...men det er mye som frister...”

Gruppen som har stort press

Disse informantene har mange ikke-kristne venner, begrunner seg i mindre grad ut fra Bibelen og har flest allmenntiske begrunnelser for sine syn, sammenlignet med den forrige gruppen.

Et par hevder at det er vanskelig å følge det som står i Bibelen fordi man blir så påvirket av andre holdninger og verdier. En hevder at han gav etter for presset til å drikke på fest en periode, men har nå sluttet med dette. Eksempler på utsagn er:

”...du føler et press..ja...”

”Før var jeg med på fest...nå har jeg valgt å ikke gjøre det(drikke)”

”...vondt å følge det som står i Bibelen fordi du blir så påvirket av verden rundt deg.”

Noen informanter hevder de gjør ting de vet de ikke burde. De hevder at de føler seg dømt av mer konservative kristne på den skolen de går på. En hevder også at han blir dømt av sine ikke-kristne venner når han er hjemme. Han føler seg dømt av både de kristne og av de ikke-kristne. Disse informantene gir etter for det krysspresset de føler. De hevder at de har forandret holdninger i mer liberal retning etter hvert, og føler samtidig dette krysspresset i mindre grad.

Eksempler på utsagn er:

”Jeg gjør ting jeg vet jeg ikke burde gjort.”

”...ofte føler jeg meg veldig syndig...fordi jeg...her på skolen føler jeg meg som en dårlig kristen faktisk...fordi jeg gjør ting som er litt annerledes enn det andre gjør...jeg gjør kanskje andre ting som andre kristne ikke synes jeg skulle gjort...da føler jeg at jeg blir veldig dømt...”

”...når jeg kommer hjem til vennene hjemme som ikke er kristne i det hele tatt...så blir jeg dømt av de også...det er litt vanskelig liksom...”

”Jeg har kristendommen i bakhodet når jeg gjør handlingen...og tenker at dette kan jeg ikke gjøre.”

”Jeg er mer liberal kristen...enn det jeg var før.”

”...sterkere press før enn nå...”

Sammendrag

Samtlige informanter hevder at de er utsatt for et krysspress mellom egne holdninger og påvirkning utenfra. Flere hevder at de merker litt press, men gir ikke etter for dette. Noen merker sterkere press og har gitt etter på noen punkter. Et par føler de blir dømt av både kristne og ikke-kristne.

6.8 Analyse av informantenes begrunnelser for sine meninger

6.8.1 Tradisjonelt ekteskap

Egne erfaringer og observasjoner

Flere informanter ser ut til å ha reflektert en del over grunner for den høye skilsmissestatistikken i dag. Her har informantene erfaringer med venner som har skilte foreldre eller de er selv skilsmissebarn. Flere av dem har også tolkninger av hvorfor skilsmissetallet er høyt og mener at samfunnets holdninger til ekteskap er i endring og at ektefellenes roller også har endret seg i forhold til tidligere. Her sies det at det er nye krav til ektefellene og at ekteskapet nærmer seg samboerskapet. Det vil si at holdningene til skilsmisse er så ”lette” at det nesten er like enkelt å gå ut av et ekteskap som ut av et samboerskap.

En av informantene sier blant annet:

”Jeg har venninner (med skilte foreldre) som ikke ønsker å gifte seg fordi de ikke ønsker at det skal gå sånn (skilsmisse).”

Forskning

En av informantene (som også argumenterte sterkt ut fra Bibelen) brukte også vitenskapen som argumentasjon. Han hevder at Bibelen også er *fornuftig*, og mener med dette at dens etikk er til det beste for mennesket. Videre sier han:

”Ikke naturlig for mennesket å ha sex med flere personer...forskning viser at det er hardere å gå fra et menneske man har hatt sex med...”

Han sier ikke noe mer om hvor han har dette fra. Dette er den eneste informanten som refererer til vitenskap for å forsvare den bibelske etikk

Bibelen og Guds vilje er viktig

Et flertall sier at Guds vilje er viktig når de skal avgjøre hva som er rett innen samlivsspørsmål. Da tenker de på hvordan de oppfatter Guds vilje ut fra Bibelen og den opplæringen de har fått her. I intervjuene sier de at de leser Bibelen, eller refererer til Bibelen og sier at denne hevder at man ikke skal drive hor, eller ikke ha sex utenfor ekteskapet.

Direkte sitat av bibelsteder kommer ingen med, men kan hevde at:

„Bibelen sier...”, eller at „Paulus sier..”, det blir også feilaktig henvist til Peter i en sammenheng.

Informantene kommer med utsagn som:

„Jeg prøver å bygge på det som står i Bibelen,”

„Jeg prøver å måle alt jeg tenker og gjør ut fra Bibelen.”

Ved skilsmisse brukes Paulus, og en informant sier:

„Paulus sier at det er lov å skilles hvis den andre part er utro”

For flere av informantene er det viktig å basere sine meninger på Bibelen.

Blant intervjuobjektene var det også de som ikke refererte eller henviste til Bibelen. De brukte mer allmenntesiske begrunnelser som:

„..at det er vanlig i dag...” eller ”det er mer akseptert i dag,” eller ”de fleste mener jo”.

Noe av det spesielle her var at disse hadde mer aksepterende holdning til alternative samlivsformer enn de som primært refererte til Bibelen.

Et siste punkt jeg ønsker å ta opp her er at det er eksempler på informanter som bevisst hevder en annen mening enn den de mente Bibelen hevder. Da de ble spurt om synet på skilsmisse svarer de blant annet:

„Tror Gud ser mer til hjertene i lidende sammenhenger enn til det som står skrevet,

” eller ”hvis det er noe du ikke kan leve med er det ikke galt med skilsmisse..”

Disse ble også spurt om de opplevde en konflikt her. Det bekreftet de at de gjorde. De visste ikke helt hvorfor de mente dette, men kanskje erfaringene deres har vært med å prege deres oppfatning. Disse informantene var skilsmissebarn.

For å oppsummere så hevder de fleste informantene at de viktigste grunnene for deres meninger om tradisjonelt ekteskap er for det første deres oppfatning av Guds vilje og det som står skrevet i Bibelen. Få kommer med direkte sitat fra Bibelen, men mange henviser til Bibelen, Paulus eller Jesus.

For noen sin del hadde livserfaringene en del å si i tillegg til Bibelen. For eksempel var det noen som hadde venner med skilte foreldre, eller de var selv skilsmissebarn, eller de refererte til egne opplevelser av foreldrenes ekteskap.

En av informantene henviste til forskning i tillegg til Bibelen. Han bruker forskningsresultater til å underbygge Bibelens ”fornuftige” side, det vil si at Bibelens formaninger fører til det beste for mennesket.

Visse tema (f. eks kirkelig eller borgerlig vigsel) hadde noen informanter tenkt lite over og var litt usikre på hva de skulle mene.

Årsaker til oppfatningene

Påvirkning og opplæring

Noen av informantene nevner eksplisitt at de har fått veiledning fra den familien de har vokst opp i og/eller at de har blitt veiledet innen samlivsspørsmål i den kristne forsamlingen de går i til vanlig. I tillegg nevner en av informantene at dette har vært tema på skolen han går på nå.

En av informantene sier:

”Veldig mye av det jeg mener innenfor samlivsspørsmåla svarer jeg ut fra min opplæring av Bibelen...det har jeg fått inn med morsmelka...” En annen sier

”Jeg har vokst opp i en kristen familie og fått innsyn i det som står i Bibelen...og føler at det som står der er riktig.”

Et par informanter hevder at vennene har påvirket dem mye. Spesielt har det å diskutere ulike tema vist dem nye sider og fått dem til å endre en del på deres tidligere syn. Disse betraktet seg som konservative tidligere, mens nå oppfatter de seg som liberale. Den ene informanten mener at han lett lar seg påvirke av andre.

Bibelsk begrunnelse

Nesten alle informantene begrunner sine syn ut fra Bibelen på en eller annen måte. Det kan være at de henviser til Guds vilje, Bibelen, de 10 bud, eller en egen oppfatning de mener er bibelsk. Eksempler på utsagn er:

”..de ti bud...”

”...bibelen er jo rettesnor og veiledning...”

”....mannen skal forlate sin far og mor å holde seg til sin hustru....og de skal være ett...”

”Hvordan Gud ønsker at jeg skal leve er jo best for meg å leve...han vet hvordan jeg fungerer.”

6.8.2 Samboerskap

Allmennetiske grunner

Noen informanter begrunner sitt syn på samboerskap allmennetisk. De hevder at det har blitt mer vanlig å bo sammen før man gifter seg i dag, og at samboerskap har blitt mye mer akseptert. Eksempler på utsagn er:

”...flere og flere som er blitt samboere i dag....det er blitt mer vanlig...”

”..det har blitt så mye mer akseptert i samfunnet...å bo sammen før man gifter seg...”

Rasjonelle grunner

Noen informanter begrunner sitt syn mer rasjonelt. Enkelte mener at samboerskap er en lettvinnt løsning, at det er utrygt, at det er årsak til prestasjonsangst, at et samboerskap er ustabilt. Noen begrunner seg med at et samboerskap er koselig eller at de har lyst til å bli samboere.

Eksempler på utsagn er:

”..prestasjonsangst...man må være god nok til at partneren ikke skal forlate ham....”

”...at man binder seg skaper mye mer trygghet i forholdet....”

”...en lettvinnt løsning...mye mer usikker..”

”...synes det er koselig...”

”...har lyst til å bli samboer...”

Andre grunner

Informantene har også andre grunner for sitt syn på samboerskap. En mener at de som inngår samboerskap for å unngå skilsmisse er utrygge på den andre parten. Noen hevder at samboerskap er bedre for barna, mens en mener at det å bo sammen papirløst blir bruk og kast-metoden av mennesker. Han forutsetter da at de samme personene inngår flere forhold. Noen hevder at samboerskap er synd. Et par sier at de ikke vet grunnen til sin oppfatning av samboerskap. Noen sier at samboerskap er galt ut fra Bibelen, men de begrunner seg ikke ut fra eksplisitte bibelord. Eksempler på utsagn er:

”...hvis man inngår samboerskap. For å unngå skilsmisse...da vil jeg si at man er litt utrygg på den andre...”

”...veldig negativt for barna...de har mye bedre av å vokse opp i en kjernefamilie da...”

”...det blir bruk og kastmetoden av mennesker..”

”...ikke helt sikker..”

”..hvis to mennesker lever sammen før de er gift..og har sex og sånn før de er gift, så ser jeg på det som synd...”

”...det er galt ut fra Bibelen...”

Årsaker til oppfatningene

Noen av informantene er inne på årsakene til sine oppfatninger av samboerskap. Et par hevder at miljøet generelt har påvirket ham. Noen peker på at medias fremstilling er med på å påvirke ved å fokusere på at bindinger er negativt, at man bør leve fritt og prøve ut mye. En mener at hans erfaring med samboerskap har påvirket hans syn. En annen mener at årsaken til hans syn på samboerskap er at han har lest mye om dette temaet. En annen igjen forteller at foreldrenes innflytelse er av betydning. Eksempler på utsagn er:

”...jeg har kanskje blitt negativt påvirket av miljøet...”

”...den måten media fremstiller samboerskap på...og ekteskap også da...”

”...har lest mye om samboerskap...”

”..jeg har selv vært samboer...”

”..det var mamma som fortalte meg om det negative...”

6.8.3 Partnerskap

Begrunnelser for synet

Omtrent alle informantene begrunner seg ut fra Bibelen angående sitt syn på partnerskap. Alle hevder at dette er galt og sier at det står i Bibelen eller, de siterer et bibelord, eller nevner Paulus. Noen argumenterer med at mennesket skal befolke jorda og at homofili derfor er galt. Eksempler på utsagn er:

”...i og med at den(Bibelen) sier at det er synd...skal man ikke gjøre det...”

”...det står i Bibelen at det er galt...”

”..man skal jo befolke jorda...”

Årsaker til oppfatningene

Noen av informantene mente at media var årsak til de oppfatningene de hadde av partnerskap. En nevner spesielt film og homofile som står fram i media. En annen nevner media generelt. Et par nevner at familien har påvirket. En nevner at nært kjennskap til homofile har hatt mye å si for hans holdning. En nevner også mennesker som har fortalt om homofili. Eksempler på utsagn er:

”...man ser filmer og sånn...og man ser folk nå for tida som er homofile så...da blir jeg mer sånn at det går greit...men...”

”...får input fra media..”

”...vokst opp i en familie som mener at homofili er galt...”

”jeg kjenner disse personene fra før...det er fortsatt de samme personene...de fortjener fortsatt den samme respekten...”

”Andre har fortalt dette til meg (teologer han har tillit til)”

6.8.4 Seriemonogami

Når informantene svarer på hvorfor de mener det de mener om seriemonogami gir de flere ulike grunner. Et par vet ikke helt hvorfor de har dannet seg sin mening. Flere begrunner seg ut fra Bibelen og sier at det er synd å skille seg, eller de henviser til Bibelen eller Gud, som de mener ser lenger enn mennesket og vet hva som er best for mennesket. En siterer deler av 1. Kor. 13. i Bibelen. Noen bruker også rasjonelle grunner for sitt syn og mener at seriemonogami ikke er bra for barna, eller at varige forhold er best både for barn, foreldre og samfunn.

En mener at diskusjon med venner er en av årsakene til hans mening om seriemonogami.

Eksempler på utsagn er:

”...det vet jeg ikke helt...”

”„,jeg har diskutert med venner...da kan det være jeg har gjort meg opp ei mening der...”

”...barna lider...

”...ikke sunt å stadig skifte den du lever med...”

”Ekteskapet skal holde livet ut.”

”...1.Kor 13 står det mye om kjærligheten...krever intet...tror alt...utholder alt...faller aldri bort...”

”Det står i Bibelen...og Gud ser så mye lenger enn oss...Gud vet det beste for oss.”

”...varige forhold...best for barn...foreldre...og samfunn...”

”...det er synd å skille seg også...”

6.8.5 Arrangert ekteskap

Begrunnelser for synet

Når det gjelder arrangert ekteskap er det færre som begrunner seg ut fra religiøse vinklinger. Noen få begrunner seg ut fra Bibelen Gud eller Jesus uten å utdype dette i større grad. En synes noe om arrangert ekteskap uten å kunne gi noen argumenter. Flere argumenterer med at arrangert ekteskap tar valgfriheten fra et menneske. Du får liten mulighet til å selv velge ektefelle.

Årsaker til oppfatningene

Et par informanter har skaffet seg kunnskap om arrangert ekteskap selv, eller som prosjekt på skolen.

Noen mener at samfunnet og kulturen de lever i har mye å si for hva de mener om arrangert ekteskap. En har vært sammen med en fra Iran og mener dette har hatt betydning for synet på arrangert ekteskap. Eksempler på utsagn er:

”...noe jeg bare synes egentlig...”

”...media tror jeg har veldig mye å si...”

”...har lest om det...så har jeg tenkt på det...så har jeg laget meg en mening om det...”

”...det står i Bibelen..”

” I følge det Jesus sier...så leser jeg det slik...”

”...å styre et annet menneske...da fratar du det menneskes frihet til å velge selv...”

”...har hatt prosjekt om arrangert ekteskap...”

”..Gud vil ikke at vi skal bestemme over andres liv...

”Det er nok den kulturen jeg er vokst opp i...”

”...samfunnet i Norge mener dette er galt...”

”...man skal gifte seg frivillig...”

”Har vært sammen med en fra Iran...”

6.8.6 Leve enslig

Begrunnelser for synet

Å leve enslig mener alle er akseptert, men ikke en samlivsform de selv vil velge..Et par vet ikke hvorfor de mener dette. Flere begrunner sitt syn ut fra Bibelen, Paulus eller Gud. Et par nevner at noen har et kall til å leve enslig og knytter dette opp til Paulus i Bibelen. Et par hevder at dette er en smakssak. Man kan velge det man foretrekker.

Flere mener at å leve enslig er både kaldt og kjedelig, og at det er bedre å være to. Et par hevder at de har lært om å leve enslig enten på skolen eller i menigheten de går i.

Årsaker til oppfatningene

Et par angir årsaker til sine oppfatninger. De hevder at disse meningene har de alltid hatt, eller at miljøet de har gått i har påvirket dem til å ha disse meningene.

Eksempel på utsagn er:

”...er ikke helt sikker...”

”Paulus...det er best å leve enslig...”

”...har nettopp hatt dette på skolen...”

”...har lært dette ut fra Bibelen...”

”...tror Gud har kalt noen til å leve enslig...”

”...en smakssak hva du foretrekker...”

”Jeg har lært om det hjemme og i menigheten”

”...det har jeg alltid ment...og de fleste mener vel det...”

”...det virker kaldt og kjedelig på en måte...”

”...det er mye bedre med en person du kan dele kjærighet med...”

6.8.7 Sammendrag

Helt generelt kan man si at informantene gir to hovedtyper av begrunnelser når de sier hvorfor de mener det de gjør om de ulike samlivsformene. Den ene er argumenter for synet de har, det andre er årsaker til at de har dette synet, eller hva som kan ha drevet dem til dette synet.

Argumentene informantene bruker for deres syn er egne erfaringer, de begrunner seg ut fra forskning, mange begrunner seg ut fra Bibelen, Paulus, Jesus og Gud eller de bruker allmenntiske argumenter.

Som årsaker til sine oppfatninger angir informantene ulike påvirkninger og opplæring fra ulike instanser. Dette kan dreie seg om skolens påvirkning, menighetens påvirkning, det de har lært hjemme eller de mener at medias fremstilling er avgjørende for synet.

Et interessant trekk er at det er forskjell i Bibelens rolle når det gjelder å begrunne skepsis til samboerskap og partnerskap. Omtrent alle trekker fram Bibelen som en begrunnelse for at de er skeptiske til partnerskap. Færre trekker fram Bibelen som begrunnelse for å være skeptisk til samboerskap. Det er også interessant at ingen av informantene nevner eksplisitte bibelord når de begrunner seg.

7.0 Typiske trekk ved informantgruppene

Her vil jeg ta for meg typiske trekk ved de to informantgruppene som ligger til grunn for undersøkelsen. I tillegg vil jeg trekke inn relevant teori som kan være med på å forklare de typiske trekkene i informantgruppen.

Alle informantene er, som tidligere nevnt, kristne ungdommer på kristne skoler. Dette gjør at jeg betrakter de som forholdsvis konservative ungdommer.

Alle informantene ble spurt om hvilket syn de hadde på seks ulikesamlivsformer, og hvorfor de mente dette.

Jeg velger å sammenligne informantene med den subkulturen Øia kaller tradisjonalistene som er positive til kristendommen og preges av liten opposisjon til de voksne (Øia 1994: 11). At informantene er positive til kristendom er en kjensgjerning i og med at de sier de er kristne. At de har liten opposisjon mot de voksne (foreldrene) er det vanskeligere å si noe om siden de ikke ble spurt om dette. Flere informanter nevner implisitt foreldrenes syn og ingen utsagn tyder på at de er i stor opposisjon mot disse.

Et typisk trekk var at synet på samboerskap var forholdsvis delt. De fleste var negative til denne samlivsformen, men et par av de negative så flere fordeler ved samboerskap. Et par informanter var positive til denne samlivsformen og så få ulemper ved dette. Synet på samboerskap var tydelig delt hos denne informantgruppa.

Det samme kan vi si om informantene i den kvantitative undersøkelsen. Her ser vi at totalt 42 % av de spurte svarer at de aksepterer samboerskap, mens 34 % ikke aksepterer denne samlivsformen. Som vi ser er aksepten for samboerskap stor i den kvantitative undersøkelsen, kvantitativt mindre i den kvalitative undersøkelsen, men den viser tydelig at synet på samboerskap er delt.

Går vi et par tiår tilbake i historien ville nok dette bildet ha vært annerledes. Konservative kristne er vel de som er mest tradisjonslojale, og det tradisjonelle synet på samboerskap blant konservative kristne grupper var sterkt preget av ikke-aksept av samboerskap.

Begge undersøkelsene peker i retning av at synet på samboerskap blant kristne ungdommer har forandret seg i retning av storsamfunnets oppfatning av samboerskap. Vi kan tenke oss en liberalisering blant kristen ungdom når det gjelder synet på samboerskap. Dette kan også

sammenlignes med både Hunter og Repstads utsagn om en liberaliseringsprosess innen konservative religiøse miljøer.

Det er også interessant å se at det er forskjell på de yngre og de eldstes syn på samboerskap i den kvantitative undersøkelsen. De yngste har flest som er positive til samboerskap, noe som kan tyde på at Repstad får rett når han forsiktig antyder en spådom i retning av en fremtidig liberalisering innen konservative kristne miljøer (Repstad: 2005: 32).

De som uttaler seg positive til samboerskap i den kvalitative undersøkelsen antyder at foreldrene er negative til samboerskap. Dette kan tyde i retning av at barna er mer liberale i synet på samboerskap enn generasjonen før. Anne Halvorsen har forsket på dette blant religiøst aktive i Vest Agder og funnet ut at på visse punkt er de unge mer liberale enn de eldre, men på andre punkter er de eldre vel så liberale som de unge.

Turid Noack og Ane Seierstad sier i artikkelen *Samboerskap ved tusenårsskiftet: Dagligdags og utforsket* at aksepten for samboerskap er mindre hos foreldre og besteforeldregenerasjonen. Artikkelen bygger på data fra SSBs omnibusundersøkelser i 2001. Her kommer det fram at av de eldste svarte en fjerdedel at samboerskap aldri kan aksepteres, av de yngre var det så godt som ingen som gav sin tilslutning til dette (Noack/Seierstad 2001 : 3)

Et annet trekk i den kvalitative undersøkelsen er at de som er negative til samboerskap i stor grad begrunner dette med at det er *synd* eller *uetisk* med seksuell omgang før ekteskapet.

Det er også et typisk trekk i den kvantitative undersøkelsen at jo hyppigere bibelstudie og kirkegang jo færre er aksepterende overfor samboerskap. Det samme ser vi når det gjelder synet på homofili.

De fleste som ikke aksepterer samboerskap i den kvalitative undersøkelsen begrunner seg ut fra Bibelen eller Guds vilje. De som er positive til samboerskap nevner ikke Bibelen eller Guds vilje i denne sammenheng, men når det er snakk om synet på homofilt partnerskap brukes Bibelen som argumentasjon.. Kanskje dette kan forklares med at det dogmatiske muligens betyr mindre i dag enn før (Repstad 2005 : 21). Samboerskap er også så vanlig i dag at unge muligens ikke tenker over denne saken.

Homofilt partnerskap

Et typisk trekk i den kvalitative undersøkelsen er at alle informantene stiller seg negative til homofilt partnerskap, men samtidig viser de toleranse overfor denne samlivsformen. De hevder at dette er galt, men det er viktig å vise forståelse og toleranse overfor de homofile.

Den kvantitative undersøkelsen viser at 25 % av de spurte aksepterer homofilt partnerskap, mens over halvparten ikke aksepterer denne samlivsformen. Legger vi sammen de som aksepterer partnerskap med de som er usikre ser vi at vi nærmer oss halvparten av de spurte. Begge undersøkelsene peker i retning av at ungdommene er preget av stor grad av toleranse overfor homofilt partnerskap selv om mange ikke aksepterer dette eller mener det er galt.

Vi kan antyde av dette at toleransen overfor homofilt partnerskap blant disse unge kristne er forholdsvis stor, og at den er betydelig større enn for bare et par tiår tilbake i tid. Samholder vi dette med Hunters teori(Woodhead og Heelas 2000: 62) er det mulig å antyde at storsamfunnets etikk som ”krever” stor grad av toleranse overfor andre mennesker og trosforståelser, preger den yngre generasjonen ganske sterkt.

Et par av informantene i den kvalitative undersøkelsen viser fremmedhet overfor homofilt partnerskap samtidig som de uttrykker at de etter hvert blir mer og mer vant med dette på grunn av medias fremstilling av homofile og homofile som personlig står fram. De mener at dette er med på å gjøre det lettere å akseptere homofilt partnerskap. Det samme peker Paul Leer Salvesen på i boka *Moderne prester* der han skriver at hovedgrunnen til at flere av de prestene han intervjuet hadde skiftet oppfatning om homofilt partnerskap nettopp er kjennskap og omgang med homofile. Han skriver at *synlighet* er en sterk påvirkningsfaktor her. Det at homofile er synlige og i nærkontakt med andre mennesker fører til større toleranse (Salvesen 2005 : 108).

8.0. Konklusjon

8.1 Oppsummering

For til slutt å gi en samlet konklusjon gir jeg et kort sammendrag av de enkelte samlivsformene og til slutt samler de store linjene gjennom oppgaven.

Tradisjonelt ekteskap

Både den kvalitative og den kvantitative undersøkelsen viser at alle informantene aksepterer tradisjonelt ekteskap. Begge undersøkelsene peker i samme retning.

Den kvalitative undersøkelsen peker i retning av at alle har tro på ekteskapet som en god ordning, alle informantene ønsker å gifte seg, mens et par stykker uttrykker en viss skepsis på grunn av de mange skilsmissene.

Samboerskap

Den kvantitative undersøkelsen viser at litt under halvparten av informantene aksepterer samboerskap. Flere menn enn kvinner er positive til denne samlivsformen og aksepten er større blant den yngste aldersgruppen (15-16 år). Videre er det desidert flest som aksepterer samboerskap i statskirken sammenlignet med frikirkene og misjonsorganisasjonene (Normisjonen og NLM)

Undersøkelsen viser også at aksepten av samboerskap er størst blant de som sjeldnest går til kirke/møter og sjeldnest studerer Bibelen.

Den kvalitative undersøkelsen viser tre grupperinger. To grupper er negative til samboerskap. Den ene uttaler seg entydig negativt til samboerskap, mens den andre kan se visse fordeler med samboerskap, men er selv mot denne samlivsformen. Et par informanter er positive til samboerskap, men ikke som en varig løsning.

Begge undersøkelsene viser at synet på samboerskap er delt blant kristne ungdommer på kristne skoler. Den kvantitative undersøkelsen viser at en stor del av informantene er positive til samboerskap. Dette er overraskende siden informantgruppen er forholdsvis konservativ, der samboerskap tradisjonelt ikke har vært akseptert.

Partnerskap

Den kvantitative undersøkelsen viser at litt over halvparten av informantene ikke aksepterer denne samlivsformen, resten er enten usikre eller de aksepterer homofilt partnerskap.

Undersøkelsen viser at det er omtrent like mange usikre, som det er informanter som aksepterer homofilt partnerskap.

Undersøkelsen viser at det ikke er forskjeller innen aldersgruppene her, mens det er flere kvinner enn menn som aksepterer partnerskap.

Aksepten for homofilt partnerskap er desidert høyest i statskirken sammenlignet med misjonsorganisasjonene (Normisjonen og NLM) og frikirkesamfunnene.

Undersøkelsen viser også at jo sjeldnere informantene studerer Bibelen og jo sjeldnere de går til kirke/møter, jo større er gruppen som aksepterer partnerskap.

At en fjerdedel av informantene aksepterer partnerskap er også overraskende høyt siden denne samlivsformen tradisjonelt har hatt lav aksept innen kristne kretser.

Den kvalitative undersøkelsen viser at alle informantene opplever denne samlivsformen som uetisk. Det er varierende grad av forståelse for de homofile. De som kjenner homofile viser størst grad av sympati. De fleste uttrykker at det er viktig å vise forståelse og ha omsorg for de homofile. De homofile er like mye verd som de heterofile.

Serimonogami

Den kvantitative undersøkelsen viser at ca halvparten av informantgruppen enten er usikre til, eller aksepterer serimonogami. Den yngste informantgruppa viser litt større aksept for serimonogami enn den eldste, mens det ikke framkommer noen kjønnsforskjeller i dette synet. Aksepten er desidert størst innen statskirken sammenlignet med de andre kristne organisasjonene og frikirkene. Undersøkelsen viser også her at jo sjeldnere informantene praktiserer bibelstudie og kirkegang/møter desto større er aksepten for serimonogami.

Den kvalitative undersøkelsen viser forholdsvis liten grad av åpenhet til serimonogami. Ingen uttrykker aksept for denne samlivsformen, og de fleste mener at hvis det første ekteskapet blir oppløst bør man bare få en ny sjanse til ekteskap.

Arrangert ekteskap

Den kvantitative viser svært lav grad av aksept for arrangert ekteskap. Bare 1 % angir at de aksepterer denne samlivsformen.

Den kvalitative undersøkelsen peker i samme retning som den kvantitative. Alle mener at arrangert ekteskap er uetisk på grunn av at dette innebærer en frihetsberøvelse.

Leve enslig

Begge undersøkelsene viser omtrent ensidig aksept for samlivsformen. Den kvalitative undersøkelse peker på at dette er en fullt akseptert samlivsform, men oppleves som ensom og trist. Ingen av informantene uttrykker at de eksplisitt ønsker å leve enslig.

Krysspress

Den kvalitative undersøkelsen viser at alle informantene uttrykker at de er utsatt for press og påvirkning fra ulike retninger. Flere uttrykker at de føler det vanskelig å hevde sine meninger i ulike sammenhenger. En gruppe sier de opplever et klart press, men de gir lite eller ingenting etter for dette presset.

Den andre gruppa er utsatt for et sterkere press enn den første. Disse har flere venner som ikke er kristne, og mener de har gitt etter for det følte presset, eller at de ofte passerer grensen for det de selv mener er rett. De uttrykker at de er mer liberale nå enn de var tidligere, de opplever vond samvittighet, og føler seg dømt av mer konservative kristne.

De store linjene

Denne oppgaven har, som tidligere nevnt, til hensikt å peke på tendenser innen kristne ungdommers syn på ulike samlivsformer. Informantgruppen er kristne ungdommer på kristne skoler, og derfor må man betrakte dette som en forholdsvis konservativ gruppe.

Undersøkelsene peker i retning av at nesten alle informantene har tro på det tradisjonelle ekteskapet. Svært få uttrykker aksept for arrangert ekteskap, og omtrent alle uttrykker aksept for å leve enslig. Undersøkelsene viser entydighet innen disse samlivsformene. Når det gjelder samboerskap, partnerskap og seriemonogami er synet mer delt.

Tradisjonelt har synet vært mer entydig konservativt innen kristenheten når det gjelder disse samlivsformene. Både den kvantitative og den kvalitative undersøkelsen viser at de tre sistnevnte samlivsformene har større aksept i dag enn for bare 2 -3 tiår siden.

Den kvantitative undersøkelsen viste forholdsvis stor åpenhet blant de spurte når det gjelder samboerskap, partnerskap og seriemonogami. Hvis man generaliserer kan man si at omtrent halvparten av de spurte angir at de ikke aksepterer disse tre samlivsformene, mens den andre

halvparten angir at de er usikre eller at de aksepterer disse samlivsformene. Denne åpenheten er overraskende stor siden informantgruppen er kristne ungdommer på kristne skoler.

Den kvalitative undersøkelsen viser mer konservative holdninger, men også her ser vi at spesielt synet på samboerskap er delt. Det er også varierende grad av forståelse av de homofile.

Totalt kan man si at undersøkelsene peker i retning av et åpnere, og mer aksepterende syn på alternative samlivsformer hos kristen ungdom. Dette kan muligens forklares ut fra at ungdommer er utsatt for en stor informasjonsstrøm i flere retninger. Denne informantgruppen er kristne ungdommer på kristne skoler og man må forvente at disse har en viss konservativ bakgrunn hjemmefra og en konservativ påvirkning fra skolen de går på, samtidig som de må forholde seg til holdninger fra storsamfunn og venner som kanskje går i motsatt retning. Det er da naturlig at ungdommene føler et krysspress. Dette uttrykker alle i den kvalitative undersøkelsen at de merker, men de gir etter for dette presset i ulik grad.

Woodhead og Heelas hevder at religiøse konservative bevegelser er utsatt for ulike påvirkninger som vil dra disse i mer liberal retning (Woodhead og Heelas 2000 : 62). Mia Løvheim sier at undersøkelser blant svenske ungdommer viser betydelig større aksept for sex uten kjærlighet, eller faste forhold. Aksepten blant svenske ungdommer overfor homofile forhold er også økende, hevder Mia Løvheim (Løvheim 2005: 21).

Ser vi på norske undersøkelser så viser disse samme tendensen. For eksempel har norsk ungdom stor aksept for samboerskap. I en artikkel skrevet av Turid Noack og Ane Seierstad, der dataene er samlet inn gjennom SSBs omnibusundersøkelse for 3. og 4. kvartal 2001, hevdes det at annenhver informant hadde erfaring med samboerskap. Artikkelen sier også at resultatet av dette er at det er naturlig å tro at mange barn og barnebarn lever på en måte som ikke foreldre og besteforeldre aksepterer (Noack/Seierstad 2001: 2-3).

Legger vi til grunn de ulike påvirkningene kristne ungdommer på kristne skoler har er det naturlig at også flere i denne gruppen, etter som tiden går, opptar flere og flere holdninger fra venner og storsamfunn som står i kontrast til de verdier skolen og hjemmet har. Resultatet vil logisk være en mer aksepterende holdning til alternative samlivsformer, noe denne oppgaven peker i retning av. På den andre siden er det viktig å peke på at mange av informantene i disse to undersøkelsene står for den tradisjonelle oppfatningen av alternative samlivsformer.

Undersøkelsen antyder at synet på alternative samlivsformer går i mer liberal retning blant kristen ungdom.

9.0 Bibliografi

Grenholm, Carl- Henrik 2005. *Att förstå religion*. Sverige, Lund: Studentlitteratur.

Leer-Salvesen, Paul 2005. *Moderne prester*. Oslo: Verbum Forlag.

Løvheim, Mia 2005. *Ungdomars livsvillkor och varderingar*.Gøteborg: Intellecta Docusys.

Noack, Turid og Ane Seierstad 2003. *Samboerskap ved tusenårsskiftet: Dagligdags og utforsket*. Samfunnsspeilet 2003 nr.1.

Repstad, Pål og Jan-Olav Henriksen 2005. *Mykere kristendom ? Sørlandsreligion i endring*.

Bergen: Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.

Repstad, Pål 2004. *Utprøving og tilhørighet. Ungdom og religion i dagens Norge*. Kristiansand: Upublisert manus.

Woodhead, Linda and Paul Heelas 2000. *Religion in modern times*. Oxford: Blackwell Publishers Inc.

Øia, Tormod 1994. *Norske ungdomskulturer*.Oslo: Oplandske Bokforlag.

10.0 Vedlegg

10.1 Vedlegg 1

Intervjuguide til de kvalitative intervjuene

Jeg intervjuet 8 ungdommer som går på videregående skoler. Fire av ungdommene kommer fra den skolen jeg underviser ved, mens de andre 4 kommer fra en annen internatskole på sørlandet.

Jeg valgte å kutte ut spørsmål om gruppeekteskap og polygami siden disse samlivsformene er forholdsvis sjeldne i vår kultur.

Svaralternativene i *hva*- spørsmålet er nokså enkle med *akseptert*, *usikker*, og *ikke akseptert*. Dette valgte jeg for å gjøre dette så likt den forrige undersøkelsen som mulig.

Informantene er forberedt på at intervjuene dreier seg om samlivsformer, men ikke hvilke samlivsformer de skal uttale seg om.

I tilfellet informanten ikke hadde mer å si forberedte jeg en intervjuguide som skulle være til hjelp for å komme videre med spørsmålene innen de enkelte samlivsformene. Intervjuguiden jeg brukte er som følger.

Hva er ditt syn på tradisjonelt ekteskap ?

Akseptert

Usikker

Ikke akseptert

Hvorfor mener du dette ?

Hva er ditt syn på skilsmisse ?

Hva er ditt syn på gjengifte ?

Hva er ditt syn på kjærlighet ?

Har barn noen betydning ?

Er ekteskapet livslangt ?

Vil en juridisk ramme rundt være en tvang eller en hjelp ?

De fleste mener dette ?

Er dette en praktisk ordning av et samliv ?

Bibelsk begrunnelse ?

Trygghet ?

Hva er ditt syn på samboerskap ?

Akseptert

Usikker

Ikke akseptert

Hvorfor mener du dette ?

Grei prøveordning ?

Mange velger dette – har du venner og familie som har valgt dette ?

Er denne samlivsformen gal/ uetisk ?

Er du usikker – vet du hvorfor ?

Er denne samlivsformen utrygg pga manglende juridisk beskyttelse ?

Er det viktig å unngå skillsmisse ?

Har Bibelen betydning for ditt syn ?

Allmenntetisk begrunnelse ?

Eget resonnement ?

Hva er ditt syn på partnerskap ?

Akseptert

Usikker

Ikke akseptert

Hvorfor mener du dette ?

Kjærlighet er viktigst – ikke formen ?

Hva med toleranse ?

Er du kritisk til partnerskap ?

Er du usikker på hva du skal mene – vet du hvorfor ?

Uaktuelt for meg – andre må vurdere for seg (andres livsførsel angår ikke meg)
Bør homofile få leve ut sin legning på samme vis som heterofile ?

Er homofili like naturlig som heterofili ?

Sier Bibelen noe om homofili ?

Hva med respekten for de homofile ?

Kjenner du homofile ?

Hva er ditt syn på seriemonogami ?

Akseptert

Usikker

Ikke akseptert

Hvorfor mener du dette ?

Har Bibelen noen betydning for ditt syn ?

Oppfatter du seriemonogami som useriøst ?

Hva med å ha barn med flere ?

Er det ok å kunne starte på nytt når et ekteskap ryker ?

Kan kjærligheten ta slutt ?

Oppfatter du seriemonogami som et misbruk av skillsmisse og ekteskapsinngåelse ?

Hva er ditt syn på arrangert ekteskap ?

Akseptert

Usikker

Ikke akseptert

Hvorfor mener du dette ?

Er det ok å kunne hjelpe noen i nød ved å inngå ekteskap(for å skaffe f. eks oppholdstillatelse i et land)

Oppfatter du dette som et misbruk av ekteskapsinngåelse ?

Har du bibelske argumenter for din oppfatning ?

Er det uakseptabelt å gifte seg når det ikke dreier seg om et seriøst forhold ?

Er det ikke ok å slippe å bekymre seg for ikke å bli gift ?

Hva er ditt syn på å leve enslig ?

Akseptert

Usikker

Ikke akseptert

Hvorfor mener du dette ?

Er det ok at noen velger å leve enslig ?

Er det aktuelt for deg å velge dette ?

Kan denne samlivsformen være ensom ?

Har ikke de enslige større frihet ?

10.2 Vedlegg 2

1. PERSONLIGE OPPLYSNINGER

KJØNN: KVINNE ☐ MANN ☐

ALDER: 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18 ☐ 19 ☐ 20 ☐ OVER 20 ☐

STUDIERETNING:

JEG REGNER MEG SOM EN PERSONLIG KRISTEN: JA ☐ NEI ☐ VET IKKE ☐

KIRKETILHØRIGHET (MENIGHET DU GÅR I)

PINSEMENIGHET	☐
STATSKIRKEN	☐
TROSBEVEGELSEN	☐
ADVENTISTKIRKEN	☐
METODISTKIRKEN	☐
BEDEHUSET	☐
MISJONSFORBUNDET	☐
MISJONSORGANISASJONER:	
- NORMISJONEN	☐
(LANDSINDREMISJONEN)	
- NLM (NORSK LUTHERSK	☐
MISJONSSAMBAND)	
- SANTALMISJONEN	☐
- ANDRE ORGANISASJONER	☐
DEN EVANGGELISK LUTHERSKE	
FRIKIRKE	☐
ANDRE KIRKESAMFUNN	☐

GÅR DU PÅ GUDSTJENESTER/MØTER ?

UKENTLIG ☐
MÅNEDLIG ☐
SJELDEN ☐
ALDRI ☐

GÅR DU TIL NATTVERD ?

UKENTLIG ☐
MÅNEDLIG ☐
SJELDEN ☐
ALDRI ☐

LESER DU I BIBELEN ?

DAGLIG ☐
UKENTLIG ☐
MÅNEDLIG ☐
SJELDEN ☐
ALDRI ☐

HVOR OFTE BER DU ?

DAGLIG ☐
UKENTLIG ☐
MÅNEDLIG ☐
SJELDEN ☐
ALDRI ☐

2.HVA ER DITT PERSONLIGE SYN PÅ:

A) TRADISJONELT EKTESKAP	AKSEPTERT	☐
	IKKE AKSEPTERT	☐
	USIKKER	☐
B) PAPIRLØST EKTESKAP (SAMBOERSKAP)	AKSEPTERT	☐
	IKKE AKSEPTERT	☐
	USIKKER	☐
C) PARTNERSKAP (TO AV SAMME KJØNN)	AKSEPTERT	☐
	IKKE AKSEPTERT	☐
	USIKKER	☐
D) POLYGAMI (GIFT MED FLERE SAMTIDIG)	AKSEPTERT	☐
	IKKE AKSEPTERT	☐
	USIKKER	☐
E) SERIEMONOGAMI (GJENTATTE EKTESKAP/ SAMBOERSKAP - ALLTID EN PARTNER, MEN SKIFTER)	AKSEPTERT	☐
	IKKE AKSEPTERT	☐
	USIKKER	☐
F) GRUPPEEKTESKAP (EN GRUPPE MENN OG KVINNER SOM LEVER SAMMEN SEKSUELT (OG ØKONOMISK))	AKSEPTERT	☐
	IKKE AKSEPTERT	☐
	USIKKER	☐
G) ARRANGERT EKTESKAP (INNGÅR EKTESKAP FOR Å OPPNÅ FORDELER PARET SKILLER SEG DERETTER)	AKSEPTERT	☐
	IKKE AKSEPTERT	☐
	USIKKER	☐
H) Å LEVE ENSLIG	AKSEPTERT	☐
	IKKE AKSEPTERT	☐
	USIKKER	☐